

**GOUVERNEMENTS DE COMMUNAUTE ET DE REGION
GEMEENSCHAPS- EN GEWESTREGERINGEN
GEMEINSCHAFTS- UND REGIONALREGIERUNGEN**

VLAAMSE GEMEENSCHAP — COMMUNAUTE FLAMANDE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

N. 2005 — 3087

[C - 2005/36379]

**16 SEPTEMBER 2005. — Besluit van de Vlaamse Regering
houdende de machtiging tot uitvoering en de bekrachtiging van sommige regelingen
van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie**

De Vlaamse Regering,

Gelet op het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en het Vlaamse hoger onderwijs, ondertekend te Den Haag op 3 september 2003, inzonderheid op artikel 10, derde lid;

Gelet op het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, inzonderheid op artikel 62, § 7, tweede lid, zoals gewijzigd door het decreet van 19 maart 2004;

Gelet op de door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie overgelegde ontwerpen van :

- 1° Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen en de daarbij horende Overgangsregeling voor beoordeling en accreditatie van omgevormde academische opleidingen aan de hogescholen, met betrekking tot de verwevenheid onderwijsonderzoek (periode 2005-2013);
- 2° Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen;
- 3° Reglement tot bepaling van methodologische regelen voor de uitvoering van de toets nieuwe opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap;

Gelet op het advies van de Inspectie van Financiën, gegeven op 15 april 2005;

Gelet op het advies van de Raad van State nr. 38.716/1/V, gegeven op 26 juli 2005, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

Overwegende dat de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie via artikel 10, eerste en tweede lid van het geciteerde Verdrag belast is met de operationalisering, in een Accreditatiekader en een Toetsingskader, van de door het Vlaams Parlement vastgelegde generieke kwaliteitswaarborgen, uitgewerkt in artikel 58 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen,

Dat de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie naar aanleiding van de invoering van het accreditatiestelsel rekening moet houden met de overgangsmatige bepalingen vervat in artikel 124, § 9 van het decreet van 4 april 2003,

Dat zij daartoe aan het Accreditatiekader een Overgangsregeling heeft toegevoegd, die voor de duur van de overgangperiode als integraal onderdeel van het Accreditatiekader moet worden beschouwd;

Dat artikel 10, derde lid van het geciteerde Verdrag bepaalt dat het Accreditatiekader en het Toetsingskader een uitvoeringsmachtiging door de Vlaamse Regering moeten verkrijgen, vooraleer zij van toepassing worden in de Vlaamse Gemeenschap,

Dat de Vlaamse Regering bij de toetsing van de ontwerpen vastgesteld heeft dat deze zich beperken tot een doelmatige operationalisering van de generieke kwaliteitswaarborgen,

Dat bedoelde uitvoeringsmachtiging aldus kan worden verleend;

Overwegende dat de Vlaamse Regering conform de geciteerde bepaling van het decreet van 4 april 2003 de methodologische regelen moet bekrachtigen die door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie worden gehanteerd, benevens deze uitgezet in het Toetsingskader;

Dat het voorgelegde ontwerp, samengelezen met Toetsingskader, een voldoende gedetailleerde en rechtszekere methodologische basis vormt en aldus kracht van besluit van de Vlaamse Regering kan verkrijgen;

Op voorstel van de Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming;

Na beraadslaging,

Besluit :

Artikel 1. Het « Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen » en de daarbij horende « Overgangsregeling voor beoordeling en accreditatie van omgevormde academische opleidingen aan de hogescholen, met betrekking tot de verwevenheid onderwijs-onderzoek (periode 2005-2013) », evenals het « Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen », alle door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie vastgesteld op 14 februari 2005, en gevoegd als bijlage I en bijlage II bij dit besluit, zullen volkomen gevolg hebben in de Vlaamse Gemeenschap.

Art. 2. Het « Reglement van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie tot bepaling van methodologische regelen voor de uitvoering van de toets nieuwe opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap », door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie vastgesteld op 14 februari 2005, en gevoegd als bijlage III bij dit besluit, wordt bekrachtigd.

Art. 3. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van de dag bepaald voor de inwerkingtreding van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en het Vlaamse hoger onderwijs, ondertekend te Den Haag op 3 september 2003.

Art. 4. De Vlaamse minister, bevoegd voor het Onderwijs, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 16 september 2005.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Y. LETERME

De Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming,
F. VANDENBROUCKE

Bijlage I

Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen

14 februari 2005

Dit kader werd definitief vastgesteld door het Bestuur van de NVAO op 14-02-2005. De tekst wordt nu ter bekrachtiging voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Artikel 10 van het Accreditatieverdrag bepaalt dat de kaders slechts van toepassing worden in de Vlaamse Gemeenschap wanneer zij door de Vlaamse Regering zijn bekrachtigd.

Inhoud

- 1 Opbouw accreditiekader**
- 2 Accreditatie van opleidingen op grond van een gepubliceerde externe beoordeling**
 - 2.1 Kader ter beoordeling
 - 2.1.1 Doelstellingen opleiding
 - 2.1.2 Programma
 - 2.1.3 Inzet van personeel
 - 2.1.4 Voorzieningen
 - 2.1.5 Interne kwaliteitszorg
 - 2.1.6 Resultaten
 - 2.2 Bijzondere kwaliteitskenmerken
 - 2.3 Beslisregels beoordeling
 - 2.3.1 Beoordeling facetten
 - 2.3.2 Beoordeling opleiding
 - 2.4 Beslisregels accreditatie
 - 2.4.1 Evaluatie van de externe beoordeling
 - 2.4.2 Beslisregels accreditatie
- 3 Accreditatie van opleidingen op grond van een buitenlandse accreditatie**
- 4 Overgangsregeling voor beoordeling en accreditatie van omgevormde academische opleidingen aan de hogescholen, met betrekking tot de verwevenheid onderwijs-onderzoek (periode 2005-2013)**
 - 4.1 Inleiding
 - 4.2 Betrokken onderwerpen en facetten uit het accreditiekader
 - 4.3 Beoordeling van het overgangsmatig karakter
 - 4.4 Invulling accreditatiecriteria in de overgangperiode

Toelichting

Toelichting per hoofdstuk

Toelichting bij het stelsel van overgangsaccreditatie

Bijlage 1. Invulling accreditatiecriteria in overgangperiode voor academische opleidingen die voortkomen uit omvorming van hogeschoolopleidingen (met betrekking tot onderzoeksinbedding)

1 Opbouw accreditiekader

De NVAO wordt door het Accreditatieverdrag belast met de accreditatie van bestaande bachelors- en mastersopleidingen en met de "toets nieuwe opleiding" in Nederland en in de Vlaamse Gemeenschap. Voorliggend Accreditatiekader¹ heeft betrekking op de aanvragen voor accreditatie die worden ingediend door besturen van hogeronderwijs-instellingen in de Vlaamse Gemeenschap.

De NVAO kan bij de accreditatie op twee manieren de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen (art. 58 van het structuurdecreet) nagaan:

- ofwel baseert de NVAO haar oordeel op een gepubliceerde externe beoordeling van de opleiding (het zgn. "visitatierapport") ;
- ofwel kan een opleiding worden geaccrediteerd op basis van een reeds verkregen "buitenlandse accreditatie" als de NVAO meent dat de buitenlandse accreditatie werd verleend volgens een vergelijkbare methodologische aanpak.

Hoofdstuk 2 omvat het kader voor de beoordeling van bestaande hogeronderwijs opleidingen op grond van een externe beoordeling.

Ten behoeve van de accreditatie wordt de opleiding beoordeeld aan de hand van zes onderwerpen (zie rubriek 2.1). Deze onderwerpen zijn:

- doelstellingen van de opleiding
- programma
- inzet van personeel
- voorzieningen
- interne kwaliteitszorg
- resultaten.

De genoemde onderwerpen worden beoordeeld aan de hand van facetten en daarbij behorende criteria, met een differentiatie in functie van het niveau (bachelor of master) en van de oriëntatie (professioneel of academisch gericht) van de opleiding.

Optioneel kan een instelling een evaluatieorgaan verzoeken om een beoordeling van bijzondere kwaliteitskenmerken van de opleiding te laten uitvoeren, waarover in het accreditatierapport een aantekening kan worden opgenomen. De beoordeling van bijzondere kwaliteitskenmerken is niet van invloed op de uitkomst van de accreditatie (zie rubriek 2.2).

Bij de beoordeling wordt een beoordelingschaal toegepast en worden beslisregels gehanteerd die gebaseerd zijn op een weging van de facetten (zie rubriek 2.3).

Accreditatie is afhankelijk van validering door het Accreditatieorgaan van de externe beoordeling. Hiertoe zijn criteria vastgesteld voor beoordeling van de gevolgde werkwijze en het rapport van het evaluatieorgaan (zie rubriek 2.4).²

Hoofdstuk 3 omschrijft de criteria op grond waarvan de NVAO een buitenlandse accreditatie equivalent kan verklaren. Deze criteria hebben betrekking op de gelijkwaardigheid van de door het buitenlandse accreditatieorgaan gehanteerde methodiek. Als de equivalentie wordt

¹ Artikel 10.1 van het Accreditatieverdrag machtigt de NVAO om een "beoordelingskader" te ontwikkelen. Op grond van het kader toetst de NVAO opleidingen op de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen. Dit beoordelingskader moet door de Vlaamse regering worden bekrachtigd.

² De werkwijze bij de behandeling van accreditatieaanvragen wordt ten informatieve titel eveneens beschreven in een door de NVAO opgestelde Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap.

vastgesteld, kan de NVAO op grond daarvan een accreditatie aan de betrokken opleiding verlenen.

Hoofdstuk 4 omschrijft de overgangsregeling (periode 2005-2013) voor de beoordeling en de accreditatie van omgevormde academische opleidingen aan de hogescholen, met betrekking tot de verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek.

Het Toelichtend gedeelte geeft duiding bij:

- de bepalingen van het Accreditatiekader;
- de decretaal toegekende overgangsaccreditaties bij de invoering van het accreditatiestelsel.

Bijlage 1 geeft een overzicht van de invulling in de overgangperiode van die criteria uit het accreditatiekader die relevant zijn voor de onderzoeksinbedding van academische bachelors- en mastersopleidingen die voortkomen uit omvorming van basisopleidingen van twee cycli aan de hogescholen.

2 Accreditering van opleidingen op grond van een gepubliceerde externe beoordeling

2.1 Kader ter beoordeling

2.1.1 Doelstellingen opleiding

Facetten	Criteria
Niveau en oriëntatie: Bachelor hoger professioneel onderwijs	<p>De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren – het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk – het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar
Niveau en oriëntatie: bachelor academisch onderwijs	<p>De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige managementtaken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren – het beheersen van algemene wetenschappelijke competenties als een onderzoekende houding, kennis hebben van onderzoeksmethoden en – technieken en deze adequaat kunnen toepassen, het vermogen om de relevante data te verzamelen die een oordeelsvorming over maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische vraagstukken kunnen sturen, een appreciatie van de onzekerheid, de ambiguïteit en de grenzen van de kennis en de vaardigheid tot het probleemgestuurd initiëren van onderzoek – het begrip van de wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen of de kunsten, een systematische kennis van de kernelementen van een discipline met inbegrip van het verwerven van coherente en gedetailleerde kennis deels geïnspireerd door de nieuwste ontwikkelingen van de discipline en een begrip van de structuur van het vakgebied en de samenhang met andere vakgebieden

Niveau en oriëntatie: master	<p>De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het beheersen van algemene competenties op een gevorderd niveau als het vermogen om op een wetenschappelijke wijze te denken en te handelen, het om kunnen gaan met complexe problemen, het kunnen reflecteren op het eigen denken en werken en het kunnen vertalen van die reflectie naar de ontwikkeling van meer adequate oplossingen, het vermogen tot het communiceren van het eigen onderzoek en probleemoplossingen met vakgenoten en leken en het vermogen tot oordeelsvorming in een onzekere context – het beheersen van algemene wetenschappelijke competenties op een gevorderd niveau als het kunnen gebruiken van methoden en technieken in onderzoek, het kunnen ontwerpen van onderzoek, het kunnen toepassen van paradigma's in het domein van de wetenschappen of kunsten en het kunnen aanduiden van de grenzen van paradigma's, het vermogen tot originaliteit en creativiteit met het oog op het continu uitbreiden van de kennis en inzichten en het samen kunnen werken in een multidisciplinaire omgeving – een gevorderd begrip en inzicht in de wetenschappelijk-disciplinaire kennis eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen of de kunsten, inzicht hebben in de nieuwste kennis van het vakgebied of delen ervan, in staat zijn om de wijze waarop de theorievorming beweegt te volgen en te interpreteren, in staat zijn om in een of enkele delen van het vakgebied een originele bijdrage aan de kennis te leveren en het bezitten van specifieke bij het vakgebied horende vaardigheden als ontwerpen, onderzoeken, analyseren en diagnosticeren – hetzij het beheersen van de competenties nodig voor het zelfstandig kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek of de zelfstandige beoefening van de kunsten op het niveau van een beginnend onderzoeker of kunstenaar, hetzij het beheersen van de algemene en specifieke beroepsgerichte competenties nodig voor de zelfstandige aanwending van wetenschappelijke of artistieke kennis op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar
Domeinspecifieke eisen³	<p>De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake</p> <p>Voor professioneel gerichte bachelorsopleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld</p> <p>Voor academisch gerichte bachelorsopleidingen en mastersopleidingen zijn de eindkwalificaties ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke en/of artistieke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de praktijk in het relevante beroepenveld</p>

³ De domeinspecifieke eisen operationaliseren de generieke kwaliteitswaarborgen. Zij zijn hiërarchisch aan deze waarborgen ondergeschikt.

2.1.2 Programma

Facetten	Criteria
Eisen professionele en academische gerichtheid	<p>Het programma sluit aan bij de volgende criteria voor professionele of academische gerichtheid:</p> <p>Professioneel gerichte bachelorsopleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek – Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline – Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk <p>Academisch gerichte bachelorsopleiding en mastersopleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten) binnen relevante disciplines – Het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante wetenschappelijke discipline(s) door aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën – Het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de ontwikkeling en beoefening van de kunsten – Bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen heeft het programma aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen
Relatie tussen doelstellingen en inhoud programma	<p>Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding, qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen</p> <p>De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma</p> <p>De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken</p>
Samenhang programma	<p>Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma</p>
Studielast	<p>De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.</p> <p>Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen</p>

Toelatingsvoorwaarden	Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten ⁴ : Bachelor: – Diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend – Door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen Bachelor na bachelor: – Bachelorsgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma Master: – Bachelorsgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), en in voorkomend geval aangevuld met een geïndividualiseerd opleidingsprogramma, een voorbereidingsprogramma of een schakelprogramma Master na master: – Mastersgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma
Studieomvang	De opleiding voldoet aan formele eisen m.b.t. de studieomvang: – Bachelor: tenminste 180 studiepunten – Bachelor na bachelor: tenminste 60 studiepunten – Master: tenminste 60 studiepunten – Master na master: tenminste 60 studiepunten
Afstemming tussen vormgeving en inhoud	Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen. De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept
Beoordeling en toetsing	Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd
Masterproef	De mastersopleiding wordt afgesloten met een masterproef, waarmee de student blijk geeft van een analytisch en synthetisch vermogen of van een zelfstandig probleemoplossend vermogen op academisch niveau of het vermogen tot kunstzinnige schepping. Het werkstuk weerspiegelt de algemeen kritisch-reflecterende ingesteldheid of de onderzoeksingesteldheid van de student De masterproef heeft een omvang van tenminste één vijfde van het totale aantal

⁴ De beschreven toelatingsvoorwaarden zijn deze vastgelegd in het structuurdecreet. Vanaf 2005-2006 worden de toelatingsvoorwaarden in het hoger onderwijs geregeld door het flexibiliseringsdecreet. Deze toelatingsvoorwaarden zullen inhoudelijk identiek zijn aan deze die hier worden opgesomd.

studiepunten met een minimum van 15 en een maximum van 30 studiepunten

2.1.3 Inzet van personeel

Facetten	Criteria
Eisen professionele/ academische gerichtheid	<p>De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een professioneel gerichte of een academisch gerichte opleiding:</p> <p>Professioneel gerichte opleidingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk <p>Academisch gerichte opleidingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten) – Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk
Kwantiteit personeel	Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen
Kwaliteit personeel	Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma

2.1.4 Voorzieningen

Facetten	Criteria
Materiële voorzieningen	De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren
Studiebegeleiding	<p>De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op studievoortgang</p> <p>De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten</p>

2.1.5 Interne kwaliteitszorg

Facetten	Criteria
Evaluatie resultaten	De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen
Maatregelen tot verbetering	De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen
Betrekken van medewerkers,	Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken

**studenten, alumni
en beroepenveld**

2.1.6 Resultaten

Facetten	Criteria
Gerealiseerd niveau	De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen
Onderwijsrendement	Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers

2.2 Bijzondere kwaliteitskenmerken

Accreditatie is gericht op het vaststellen of de opleiding aan de generieke kwaliteitswaarborgen voldoet. Daarbij wordt de opleiding beoordeeld aan de hand van het beoordelingskader uit hoofdstuk 2. Om een instelling de gelegenheid te geven zich te profileren kan de instelling daarnaast het Accreditatieorgaan verzoeken om een oordeel te geven over bijzondere kenmerken van kwaliteit van een opleiding. Dit kan leiden tot een aantekening in het accreditatierapport dat daadwerkelijk sprake is van bijzondere kenmerken. Het oordeel over bijzondere kwaliteitskenmerken heeft geen invloed op de accreditatiebeslissing van het Accreditatieorgaan.

De bijzondere kenmerken moeten voldoen aan de volgende criteria:

Facetten	Criteria
Differentiatie en profilering	Het kenmerk levert een betekenisvolle bijdrage aan de differentiatie en profilering in het hoger onderwijs
Kwaliteit	Het kenmerk draagt bij tot de kwaliteit van de opleiding
Concretisering	De gevolgen van het kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs (instroom, onderwijsprogramma, onderwijsproces, output, voorzieningen, kwaliteit staf) zijn geoperationaliseerd

2.3 Beslisregels beoordeling

2.3.1 Beoordeling facetten

De beoordeling van de opleiding wordt uitgevoerd door een externe visitatiecommissie (panel van deskundigen) onder coördinatie van een evaluatieorgaan dat het visitatieprotocol vaststelt. Bij de beoordeling van de facetten uit het beoordelingskader wordt gebruik gemaakt van de volgende schaal:

- excellent
- goed
- voldoende
- onvoldoende.

2.3.2 Beoordeling opleiding

Voor een positief eindoordeel over de opleiding moet het oordeel over elk onderwerp voldoende zijn. De visitatiecommissies hanteren voor de beoordeling van de onderwerpen de indeling voldoende/onvoldoende. Het oordeel per onderwerp komt tot stand op basis van weging van oordelen over de afzonderlijke facetten van dat onderwerp. De visitatiecommissie moet inzichtelijk maken hoe de beoordeling van de verschillende facetten heeft geleid tot het samenvattende oordeel over een onderwerp, met andere woorden hoe - gegeven de criteria uit dit accreditatiekader en het gebruikte referentiekader - op basis van de analyse per facet tot het oordeel per onderwerp is gekomen.

Bij het eindoordeel over kwaliteit van de opleiding dient de visitatiecommissie aan te geven hoe dit is gebaseerd op de feiten, zijn analyse van de feiten en de beoordeling van de opleiding op basis van dit accreditatiekader en het gebruikte referentiekader. In het eindoordeel over de opleiding geeft de visitatiecommissie aan of op grond van de criteria uit dit beoordelingskader voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Wanneer er sprake is van verschillende afstudeerrichtingen, dan is voor een positief resultaat van de beoordeling vereist dat uit de beoordeling blijkt dat voor elke afstudeerrichting voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Indien een zelfde opleiding wordt aangeboden op meerdere locaties, dan is voor een positief resultaat van de beoordeling vereist dat uit de beoordeling blijkt dat voor elke locatie voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

2.4 Beslisregels accreditatie

2.4.1 Evaluatie van de externe beoordeling

Het evaluatieorgaan brengt een door de visitatiecommissie vastgesteld rapport uit over de kwaliteit van de opleiding. Het Accreditatieorgaan beoordeelt het rapport om te bezien of op basis daarvan een beslissing over accreditatie van de opleiding kan worden genomen.

In het rapport wordt tevens de bij de externe beoordeling gevolgde werkwijze beschreven, zodat het Accreditatieorgaan deze kan beoordelen.

Het Accreditatieorgaan gaat na of de externe beoordeling is vastgesteld in overeenstemming met de krachtens het Accreditatieverdrag of het decreet vastgestelde regelen. Het Accreditatieorgaan gaat daartoe na :

1. of de visitatiecommissie het door het evaluatieorgaan vastgestelde visitatieprotocol heeft gevolgd,
2. of het door de visitatiecommissie gehanteerde referentiekader de onderwerpen en facetten uit het accreditatiekader bestaande opleidingen van het Accreditatieorgaan omvat, inclusief een domeinspecifieke vertaling.
3. of de visitatiecommissie de in het accreditatiekader beschreven beslisregels adequaat heeft toegepast.
4. of de gevolgde procedure in overeenstemming is met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan of in de erkenningsregeling van andere evaluatieorganen.

Het Accreditatieorgaan gaat ook na of de externe beoordeling zorgvuldig tot stand is gekomen. Het Accreditatieorgaan controleert daarbij :

1. of het kwaliteitsoordeel van de visitatiecommissie mede gebaseerd is op een vergelijking met verwante andere opleidingen en zo mogelijk met internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het desbetreffende domein.
2. of het door de visitatiecommissie vastgestelde rapport van het evaluatieorgaan voldoende evidentie bevat dat de opleiding al dan niet aan de criteria uit het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het rapport behandelt minimaal de zes in dit accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet wordt een oordeel op de vierpuntsschaal gegeven, op basis waarvan per onderwerp een oordeel wordt gegeven. De oordelen worden zo goed mogelijk onderbouwd met feiten en analyses. Het rapport wordt afgerond met een samenvattend oordeel over de opleiding.
3. of het rapport tevens inzicht verschaft in de kwaliteit van de visitatiecommissie (het panel van deskundigen) dat de opleiding heeft gevisiteerd. Daarbij wordt informatie gegeven over de omvang en samenstelling van de visitatiecommissie naar ingebrachte kennis en ervaring, de onafhankelijkheid, de deskundigheid en gezaghebbendheid van de leden.

2.4.2 Beslisregels accreditatie

Als het Accreditatieorgaan oordeelt dat de externe beoordeling op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen⁵, spreekt het zich uit over de vraag of al dan niet voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn.

Het Accreditatieorgaan hanteert bij deze beslissing dezelfde beslisregels als deze die gelden in hoofde van de visitatiecommissies.

De essentie van deze beslisregels is neergelegd in het reglement "tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse Gemeenschap". De tekst van de artikelen 7 en 8 van dat reglement luidt :

"Art. 7. Een accreditatiebesluit c.q. toetsingsrapport is positief indien alle samenvattende oordelen over de in het Accreditatiekader c.q. Toetsingskader genoemde onderwerpen voldoende zijn. Indien als "onvoldoende" beoordeelde facetten naar het oordeel van de NVAO gecompenseerd worden door sterktes binnen andere facetten van hetzelfde onderwerp, wordt een onderwerp als "voldoende" beoordeeld.

Art. 8. Wanneer er sprake is van verschillende afstudeerrichtingen en/of vestigingen, dan is voor de beoordeling van een onderwerp als "voldoende" vereist dat deze beoordeling ten aanzien van de verschillende afstudeerrichtingen en/of vestigingen afzonderlijk wordt gegeven."

⁵ Desgevallend na uitputting van de in artikel 59bis van het structuurdecreet bedoelde remediëringmogelijkheden.

3 Accreditatie van opleidingen op grond van een buitenlandse accreditatie

De regeling van dit hoofdstuk operationaliseert de bepaling van art. 60sexies van het structuurdecreet. Dit stelt dat het Accreditatieorgaan bij de beoordeling van accreditatieaanvragen gesteund op een reeds verkregen buitenlandse accreditatie na dient te gaan of de buitenlandse accreditatie werd verleend volgens een vergelijkbare methodologische aanpak als de accreditaties gesteund op een externe beoordeling.

Equivalentiecriteria

Algemeen

De equivalentie van een concrete buitenlandse accreditatie wordt getoetst aan de hand van equivalentiecriteria, die inhoudelijk gegroepeerd kunnen worden in vijf thema's :

- de buitenlandse accreditatie geeft een positieve beoordeling van de kwaliteit van de betrokken opleiding ;
- de buitenlandse accreditatie is voldoende actueel ;
- de buitenlandse accreditatie stoelt op een openbare externe beoordeling ;
- het buitenlandse accreditatieorgaan heeft een adequate organisatiestructuur ;
- het buitenlandse accreditatieorgaan hanteert valabele kwaliteitscriteria.

In beginsel moet per thema aan alle equivalentiecriteria zijn voldaan, vooraleer het Accreditatieorgaan de accreditatie kan verlenen.

Thema 1.

De buitenlandse accreditatie geeft een positieve beoordeling van de kwaliteit van de betrokken opleiding

Uit de buitenlandse accreditatie of uit het daaraan voorafgaand onderzoek moet blijken dat de kwaliteit van de betrokken opleiding positief werd beoordeeld. De buitenlandse accreditatie mag eventueel nog betrekking hebben op andere opleidingen, zolang maar zo'n positieve kwaliteitsbeoordeling ten aanzien van de individueel beschouwde opleiding voorhanden is.

Thema 2.

De buitenlandse accreditatie is voldoende actueel

De buitenlandse accreditatie moet voldoende actueel zijn om een redelijke beoordeling van de equivalentie te kunnen maken. Om die reden wordt geëist dat tussen de datum waarop de buitenlandse accreditatie is uitgebracht en de datum van de accreditatieaanvraag bij de NVAO niet meer dan 1 jaar verlopen is.

Thema 3.

De buitenlandse accreditatie stoelt op een openbare externe beoordeling

De buitenlandse accreditatie moet zijn verleend op grond van een externe beoordeling van de opleiding, van de groep van opleidingen waartoe de opleiding behoort, of van de instelling. De externe beoordeling is neergelegd in een rapport, dat openbaar moet zijn gemaakt.

De externe beoordeling moet zijn uitgevoerd op basis van vooraf kenbaar gemaakte kwaliteitsrichtlijnen. Deze richtlijnen moeten zijn uitgevaardigd door een instantie die onafhankelijk is ten opzichte van de hogeronderwijsinstellingen. Daaronder wordt verstaan : een internationaal samenwerkingsverband of orgaan, de wetgevende of uitvoerende macht van de betrokken (deel)staat, het buitenlandse accreditatieorgaan zelf, een door het buitenlandse accreditatieorgaan erkend evaluatieorgaan, of een evaluatieorgaan waarmee

het buitenlandse accreditatieorgaan een bestuurlijke overeenkomst gesloten heeft die in het bijzonder betrekking heeft op de onafhankelijke werking van het evaluatieorgaan.

De externe beoordeling moet zijn uitgevoerd door een onafhankelijk expertenpanel, dat ten minste bestond uit peers en één of meerdere student(en), tenzij geen kandidaat-student(en) werden gevonden en/of de betrokkenheid van de studenten bij de externe beoordeling in de schoot van de opleiding, groep van opleidingen of instelling op een andere wijze wordt gerealiseerd.

In de schoot van het expertenpanel waren ten minste volgende expertises aanwezig :

- domeinspecifieke deskundigheid met betrekking tot de betrokken discipline en het afnemend veld. Deze deskundigheid wordt voor zover relevant aangevuld met deskundigheid op het vlak van de internationale ontwikkeling van de discipline ;
- onderwijsdeskundigheid en deskundigheid op het vlak van de didactiek ;
- evaluatiedeskundigheid.

Thema 4.

Het buitenlandse accreditatieorgaan heeft een adequate organisatiestructuur

De buitenlandse accreditatie moet zijn verleend door een autonoom accreditatieorgaan. "Autonoom" betekent dat de politieke overheid van de betrokken (deel)staat en de betrokken instelling geen doorslaggevende invloed kunnen uitoefenen op het beslissingsproces in de schoot van het accreditatieorgaan. Het feit dat tegen beslissingen van een accreditatieorgaan administratief beroep kan worden ingesteld, betekent op zich niet dat het orgaan geen autonome werking kent. Voorwaarde is wel dat het administratief beroep enkel kan leiden tot een schorsing of vernietiging van de bestreden accreditatiebeslissing. Het administratief beroep mag niet tot gevolg hebben dat een andere instantie zelf een definitieve beslissing over (niet-)accreditatie neemt in plaats van het accreditatieorgaan. In zo'n geval wordt de eindbeslissing immers niet genomen door een accreditatieorgaan (wat een vereiste is), maar wel door een daarvan losstaande (overheids)instantie .

De buitenlandse accreditatie moet zijn verleend door een organisatie die een reële en continue accreditatiepraktijk uitbouwt op grond van kenbare werkingsregels. De accreditatie mag niet ad hoc zijn verleend. De accreditatie van opleidingen moet om die reden de hoofddoelstelling (of één van de hoofddoelstellingen) van het buitenlandse accreditatieorgaan zijn.

Als waarborg voor de duurzaamheid van het buitenlandse accreditatieorgaan, wordt vereist dat het orgaan een erkenning geniet van overheidswege. Die erkenning kan academisch en/of professioneel gericht zijn.

Het buitenlandse accreditatieorgaan moet regelmatig contact houden met de stakeholders van het hoger onderwijs in de betrokken (deel)staat, waardoor het kennis heeft van de ontwikkelingen in het hoger onderwijs.

Het Accreditatieorgaan gaat daarenboven na of het buitenlandse accreditatieorgaan een kennelijk adequaat systeem van interne kwaliteitszorg hanteert en respecteert.

Thema 5.

Het buitenlandse accreditatieorgaan hanteert valabele kwaliteitscriteria

Het buitenlandse accreditatieorgaan moet alleszins hebben gepeild naar de onderwerpen die in het Accreditatiekader worden getoetst. Om die reden moet het buitenlandse accreditatieorgaan aantoonbaar een onderzoek hebben verricht naar :

- de coherentie en de relevantie van de doelstellingen van de opleiding of de groep van opleidingen, of de wijze waarop deze coherentie en relevantie bij de opleidingen in de schoot van de instelling worden gegarandeerd ;
- de coherentie van het programma van de opleidingen of de groep van opleidingen, of van de wijze van curriculumopbouw in de schoot van de instelling ;
- de kwaliteit van het ingezette personeel bij de opleiding of de groep van opleidingen, of bij de opleidingen in de schoot van de instelling ;
- de kwaliteit van de faciliteiten en voorzieningen bij de opleiding of de groep van opleidingen, of bij de opleidingen in de schoot van de instelling ;
- de werking van de interne kwaliteitszorg met betrekking tot de opleiding of de groep van opleidingen, of met betrekking tot de opleidingen in de schoot van de instelling ;
- de kwaliteit van de output van de opleiding of de groep van opleidingen, of van de opleidingen in de schoot van de instelling.

Het buitenlandse accreditatieorgaan moet bij de toetsing van de kwaliteit gebruik hebben gemaakt van de Dublindescriptoren voor hogeronderwijskwaliteit of van een ander coherent set van criteria dat niet op substantiële wijze van de Dublindescriptoren verschilt.

De buitenlandse accreditatie moet inzichtelijk maken of de opleiding een academisch dan wel professioneel karakter heeft.

Het buitenlandse accreditatieorgaan moet bij de toetsing ook op aantoonbare wijze hebben nagegaan in welke mate de opleiding of de groep van opleidingen, of de opleidingen in de schoot van de instelling, aan breed gedragen en behoorlijk geïnventariseerde domeinspecifieke eisen voldoet.

4 Overgangsregeling voor beoordeling en accreditatie van omgevormde academische opleidingen aan de hogescholen, met betrekking tot de verwevenheid onderwijs-onderzoek (periode 2005-2013)

4.1 Inleiding

Een wezenlijk kenmerk van een academische opleiding, zowel een bachelors- als een mastersopleiding, is dat in voldoende mate

- wetenschappelijke ondersteuning en
- verwevenheid van het onderwijs met wetenschappelijk onderzoek

in de opleiding aanwezig zijn. Dit kenmerk van het academisch karakter, dat bestaat uit de twee genoemde aspecten⁶, wordt verder in deze nota 'inbedding van onderwijs in wetenschappelijk onderzoek', of kortweg 'onderzoeksinbedding' genoemd. Het beoordelingskader in het accreditatiekader verwijst in verschillende criteria, facetten en onderwerpen naar de vereiste aanwezigheid van dit kenmerk in een academische opleiding.

Bij de omvorming tot academische opleiding van hogeschoolopleidingen van twee cycli kan men er niet van uitgaan dat vanaf het begin van de invoering van de omgevormde opleiding de vereiste 'onderzoeksinbedding' in al deze opleidingen voldoende aanwezig is. De omvorming tot academische opleiding is ongetwijfeld voor vele van deze opleidingen een zware opgave, inzonderheid met betrekking tot bovenvermelde aspecten. Deze opleidingen worden de volgende jaren geacademiseerd. Met de term '*academisering*' wordt het proces aangeduid dat er toe leidt dat het onderwijs van een opleiding steeds meer ingebed wordt in het wetenschappelijk onderzoek tot de opleiding volledig aan de voorwaarden van een academische opleiding voldoet. Uiterlijk op het eind van het academiejaar 2012-2013 moet het academiseringsproces voleindigd zijn. Daarom geldt bij accreditatie van die opleidingen, waarvan het visitatierapport gepubliceerd wordt na 1 januari 2005, een overgangsregeling voor de beoordeling van het academisch karakter van de opleidingen. In de periode tot 2013 worden bij accreditatie van deze opleidingen met name minder zware eisen gesteld aan de onderzoeksinbedding dan dit geval is bij de andere academische opleidingen. Voor de andere onderwerpen en facetten uit het accreditatiekader moeten deze opleidingen (net als andere academische opleidingen) vanaf 2005 wel volledig aan de eisen uit het accreditatiekader voldoen.

Deze overgangsregeling wordt decretaal beschreven in het door het aanvullingsdecreet toegevoegde Art 124 §9 in het structuurdecreet:

Art 124 §9 Het Accreditatieorgaan beoordeelt de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de academische opleidingen aan de hogescholen bedoeld in § 1 en §4 en in artikel 125ter, met inachtnaam van het overgangsmatig karakter van de wetenschappelijke ondersteuning en de verwevenheid van het onderwijs in de opleidingen met wetenschappelijk onderzoek, voor zover de hogeschool het accreditatiedossier heeft ingediend voor het einde van het academiejaar 2012-2013.

Dit hoofdstuk heeft tot doel de overgangsregeling te expliciteren met betrekking tot de beoordelingselementen in het accreditatiekader. Daartoe wordt vooreerst nagegaan in welke onderwerpen van het accreditatiekader facetten of criteria aanwezig zijn die

⁶ Het eerste aspect heeft in de eerste plaats te maken met de wetenschappelijke 'omgeving' rond de opleiding, dus vooral de wijze waarop medewerkers aan het onderwijs actief bij onderzoek betrokken zijn; het tweede aspect is gerelateerd aan de manier waarop de studenten met het wetenschappelijk onderzoek in contact gebracht worden.

rechtstreeks verband houden met de onderzoeksinbedding. Vervolgens wordt besproken op welke manier de betrokken criteria worden beoordeeld in het kader van de hierboven geformuleerde overgangsregeling.

Deze overgangsregeling is van toepassing voor de academische opleidingen aan de hogescholen die voortkomen uit de omvorming van opleidingen van twee cycli en waarover nog geen visitatierapport gepubliceerd is voor het einde van 2004. Ze is eveneens van toepassing voor de academische opleidingen aan de hogescholen die voortkomen uit de omvorming van voortgezette opleidingen en uit de omvorming van de door hogescholen overgenomen afdelingen van de centra voor volwassenenonderwijs. Deze overgangsregeling is niet van toepassing op de academische opleidingen die voortkomen uit de omvorming van hogeschoolopleidingen van twee cycli, waarvan het visitatierapport gepubliceerd is voor einde 2004. Voor deze opleidingen geldt een overgangsaccreditatie tot 1 oktober 2012 of 1 oktober 2013, naargelang het visitatierapport werd gepubliceerd in 2003, respectievelijk 2004. Voor deze opleidingen wordt een voortgangstoets georganiseerd einde 2007 om de stand van de academisering te toetsen. Deze voortgangstoets gebeurt onder de verantwoordelijkheid van de Erkenningscommissie. Deze opleidingen dienen voor accreditatie in 2012, respectievelijk 2013 volledig aan alle eisen uit het accreditatiekader te voldoen.

4.2 Betrokken onderwerpen en facetten uit het accreditatiekader

Bij nazicht van de onderwerpen, facetten en criteria die in het accreditatiekader voorkomen, blijken volgende onderwerpen rechtstreeks verband te houden met de onderzoeksinbedding: Doelstellingen, Programma, Inzet personeel, Voorzieningen. Daarbij zijn volgende facetten relevant:

- *Doelstellingen*
 - niveau en oriëntatie bachelor academisch onderwijs
 - niveau en oriëntatie master
 - domeinspecifieke eisen
- *Programma:*
 - eisen professionele en academische gerichtheid
 - relatie tussen doelstellingen en inhoud programma
 - masterproef
- *Inzet van personeel*
 - academische gerichtheid
- *Voorzieningen*
 - materiële voorzieningen (voor onderwijs relevante onderzoeksgelateerde infrastructuur)

In Bijlage 1 worden alle onderwerpen, criteria en facetten hernomen die betrekking hebben op academische opleidingen; daarbij worden in *schuinschrift* die criteria of deelcriteria aangegeven die relevant zijn met betrekking tot de beoordeling van het overgangsmatig karakter van de onderzoeksinbedding.

4.3 Beoordeling van het overgangsmatig karakter

De essentie van de overgangsmatige beoordeling is dat in de overgangsperiode (2005-2013) minder strenge eisen gesteld worden aan de criteria die verband houden met de onderzoeksinbedding. Algemeen principe bij de overgangsregeling is dat het op basis van de realisatie op het moment van visitatie en de plannen voor de verdere invulling van de academisering van de opleiding aannemelijk moet zijn dat de opleiding in 2013 volledig aan alle eisen uit het accreditatiekader zal voldoen.

De werkwijze voor de accreditatie van deze opleidingen gedurende de periode 2005-2013 komt overeen met de algemene werkwijze bij accreditatie van bestaande opleidingen, zoals beschreven in het ontwerp-accreditatiekader bestaande opleidingen. Het omvormingsdossier (inclusief door de Erkenningscommissie gevraagde aanvullende informatie) vormt hierbij, naast de verdere academiseringsplanning, een informatiebron voor de visitatiecommissies. Deze commissies dienen te beoordelen

- of de realisatie van de academisering tot het moment van de externe beoordeling aansluit bij de voornemens uit het omvormingsdossier en de verdere academiseringsplannen en
- of de realisaties en de verdere plannen het aannemelijk maken dat de opleiding uiterlijk in 2013 volledig aan de eisen uit het accreditatiekader zal voldoen met betrekking tot de onderzoeks-inbedding.

Vanaf oktober 2013 evenwel wordt bij de accreditatie van deze opleidingen uitsluitend rekening gehouden met de effectieve realisaties en niet langer aanvullend met de aanwezige potentialiteit als compensatie voor de eventueel nog niet voldoende opgebouwde capaciteit.

Het onderwerp 'Doelstellingen'⁷ dient daarbij op een specifieke manier behandeld te worden. Door de omvorming naar academische opleidingen moet het uiteraard de bedoeling zijn dat de opleidingen zouden voldoen aan de criteria die in het accreditatiekader gesteld worden aan de doelstellingen van een academische opleiding. Anderzijds zal meestal de mogelijkheid nog niet aanwezig zijn om dit academisch karakter volledig te realiseren. Daarom zullen in de overgangperiode realiseerbare doelstellingen voor de opleiding gesteld worden, die in de loop van de overgangperiode zullen evolueren naar de doelstellingen van een academische opleiding. In de beoordeling zal dan ook onderscheid gemaakt worden tussen:

- *lange-termijn-doelstellingen*: de doelstellingen van de (academische) opleiding inzake aan te brengen competenties geldig wanneer het academiseringsproces zal zijn voltooid;
- *korte-termijn-doelstellingen*: de doelstellingen van de opleiding inzake aan te brengen competenties die men in de loop van de overgangperiode wil realiseren. Bij de beoordeling dient de visitatiecommissie na te gaan of deze korte-termijndoelstellingen (door het opleidingsprogramma) worden gerealiseerd en of het aannemelijk is dat de lange-termijndoelstellingen uiterlijk in 2013 zullen worden gerealiseerd.

De omvorming zal de komende jaren geleidelijk tot stand komen. Academische bachelors gaan van start in het academiejaar 2004/2005 of 2005/2006, de aansluitende masters gaan van start in het academiejaar 2007/2008 of 2008/2009. Bij de beoordeling dient hiermee rekening te worden gehouden. Concreet betekent dit bij accreditatie van de betrokken hogeschoolopleidingen:

- dat in de eerste jaren de nadruk voornamelijk zal liggen op beschrijvingen van de doelstellingen en het programma en de voornemens m.b.t. inzet van personeel en voorzieningen betreffende onderzoeks-inbedding,
- dat voor de bachelorsopleidingen vanaf het academiejaar 2005/2005 of 2006/2007 en voor de mastersopleidingen vanaf het academiejaar 2008/2009 of 2009/2010 geleidelijk meer aandacht zal worden besteed aan de realisaties inzake de onderzoeks-inbedding.

4.4 Invulling accreditatiecriteria in de overgangperiode

In het aanvullingsdecreet is vastgelegd dat academische bachelors- en mastersopleidingen aan hogescholen waarop de overgangsregeling van toepassing is een accreditatie voor 4 jaar krijgen, wanneer zij voor het einde van het academiejaar 2008-2009 accreditatie

⁷ De term 'Doelstellingen' in het structuurdecreet en het accreditatiekader geeft aan tot welke competenties de opleiding de student wil brengen.

aanvragen en gebruik maken van de overgangsregeling. Dergelijke opleidingen die na deze datum accreditatie aanvragen krijgen een accreditatie voor 6 jaar. Daarom is bij het hanteren van de accreditatiecriteria een onderscheid gemaakt tussen de periode 2005-2008 en de periode 2008-2012. Daarmee wordt een invulling gegeven aan de vraag wat er ongeveer in welke periode gerealiseerd moet worden om het aannemelijk te maken dat de opleiding in 2013 volledig aan de eisen uit het accreditatiekader voldoet. Het gaat dus meer om ijkpunten dan om harde criteria. Het aangegeven tijdstip is evenmin een strikt gegeven, maar dient eerder als een referentiedatum beschouwd te worden.

De tabel van Bijlage 1 geeft een overzicht van de invulling in de overgangperiode van die criteria uit het ontwerp-accreditatiekader die relevant zijn voor de onderzoeksinbedding van academische bachelors- en mastersopleidingen die voortkomen uit omvorming van basisopleidingen van twee cycli aan de hogescholen. Deze criteria worden in de overgangperiode tot 2013 voor de betrokken opleidingen soepeler beoordeeld dan het geval is voor de andere academische opleidingen. Voor de andere criteria, facetten en onderwerpen, die niet gerelateerd zijn aan de onderzoeksinbedding, is geen overgangsmatige beoordeling voorzien.

De tabel is als volgt opgebouwd:

- kolom 1 beschrijft alle onderwerpen, facetten en criteria uit het ontwerp-accreditatiekader bestaande opleidingen voor academisch gerichte opleidingen en duidt in schuinschrift expliciet de elementen aan die gerelateerd zijn aan onderzoeksinbedding;
- kolom 2 beschrijft de daaraan gerelateerde invulling voor de overgangsmatige beoordeling van de aan de onderzoeksinbedding gerelateerde criteria of deelcriteria met het oog op accreditatie van deze opleidingen wanneer de beoordeling plaats vindt voor 2008;
- kolom 3 beschrijft hetzelfde voor opleidingen wanneer de beoordeling plaats vindt vanaf 2008;
- als toelichting voor evaluatieorganen en de Erkenningscommissie is in kolom 4 aangegeven op grond van welke informatie beoordeeld kan worden of de opleiding aan de criteria m.b.t. onderzoeksinbedding voldoet. Deze informatie betreft zowel effectieve realisaties als plannen. Het omvormingsdossier, dat voor deze opleidingen mede de stand van de onderzoeksinbedding op het ogenblik van opmaak van dit dossier en de voornemens beschrijft betreffende academisering, wordt hierbij als informatiebron gehanteerd, naast de verdere academiseringsplannen. Ook de verdere beleidsplannen tot uiterlijk 2013 betreffende het academiseringsproces van de opleiding zijn noodzakelijke informatiedocumenten.

Voor de voortgangstoets die zal uitgevoerd worden onder verantwoordelijkheid van de Erkenningscommissie, geldt het omvormingsdossier eveneens als referentie. Daar de voortgangstoets eind 2007 wordt voorzien, geeft dit een bijkomende reden voor de keuze van 2008 als scharnierpunt in de overgangsregeling.

Toelichting

Algemeen

Uitgangspunten

Accreditatie is "de formele erkenning van een opleiding op grond van een beslissing van een onafhankelijk orgaan waarin vastgesteld wordt dat de opleiding voldoet aan vooraf vastgestelde minimale kwaliteits- en niveauvereisten". Ze is afhankelijk van de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen. Accreditatie vormt het sluitstuk van de beoordeling van de kwaliteit van opleidingen door het verlenen van een formeel kwaliteitskeurmerk. Het keurmerk wordt toegekend door een Accreditatieorgaan na toetsing van een externe beoordeling die is opgesteld door een visitatiecommissie onder coördinatie van een evaluatieorgaan. Het aangrijpingspunt voor accreditatie is de opleiding. Het initiatief voor aanvraag van de accreditatie ligt bij de instelling.

Met de ondertekening van de Bologna-verklaring hebben alle Europese landen besloten om, in het licht van het streven naar een Europese onderwijsruimte, een onderwijsmodel in twee cycli in te voeren. Daaraan gekoppeld worden in veel landen accreditatiestelsels ingevoerd, zodat bachelor- en masterniveau en kwaliteit van de opleiding kunnen worden vastgesteld. Daardoor wordt ook de internationale mobiliteit van studenten bevorderd.

Het Accreditatieorgaan voor Vlaanderen is via een verdrag tussen de Vlaamse en de Nederlandse regering ingesteld. In het verdrag zijn de taken, samenstelling en bevoegdheden van het Accreditatieorgaan geregeld. In het verdrag is ook geregeld op welke wijze het door het Accreditatieorgaan vast te stellen accreditatiekader rechtskracht krijgt.

Het Accreditatieorgaan beslist afzonderlijk over accreditatie van bachelors- en mastersopleidingen. Dat neemt niet weg dat de visitatie van verwante bachelors- en mastersopleidingen gemeenschappelijk kan plaatsvinden. De visitatiecommissie zal echter per opleiding (dus ook afzonderlijk voor bachelors- en (aansluitende) mastersopleidingen) een totaaloordeel - voldoende of onvoldoende - moeten uitspreken.

Accreditatiekader

Bij het opstellen van dit accreditatiekader zijn het Vlaamse structuurdecreet en het door de Nederlandse Accreditatie Organisatie (NAO) vastgestelde Accreditatiekader bestaande opleidingen d.d. 14 februari 2003 tot uitgangspunt genomen. Mede gezien de opvattingen van de bij het overleg geraadpleegde organisaties is enerzijds gestreefd naar een zo groot mogelijke mate van overeenstemming tussen het Nederlandse en het Vlaamse kader, terwijl anderzijds van het Nederlandse kader is afgeweken waar het Vlaamse structuurdecreet of verschillen tussen het Vlaamse en het Nederlandse hoger onderwijs dat nodig maakten. In deze toelichting wordt bij verschillende aspecten expliciet de relatie gelegd met de regelgeving van het Vlaamse hoger onderwijs en worden eveneens de onderwerpen, facetten en criteria geduid in het kader van de Vlaamse situatie.

De accreditatie van bestaande opleidingen wordt gebaseerd op een beoordeling van zes onderwerpen:

- doelstellingen
- programma
- inzet van personeel
- voorzieningen
- interne kwaliteitszorg
- resultaten

Deze onderwerpen zijn nader onderverdeeld in facetten en criteria, met een differentiatie in functie van het niveau (bachelor of master) en van de oriëntatie (professioneel of academisch gericht) van de opleiding.

Onderstaande tabel geeft aan hoe de onderwerpen en facetten uit het accreditiekader aansluiten bij de generieke kwaliteitswaarborgen uit het structuurdecreet (artikel 58).

Generieke kwaliteitswaarborgen structuurdecreet	Accreditiekader bestaande opleidingen Vlaanderen
<p>Onderwijsinhoud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aard en niveau onderwijs - samenhang programma - studielast - relatie doelstellingen – inhoud 	<p>Doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niveau en oriëntatie: bachelor hoger professioneel onderwijs - niveau en oriëntatie: bachelor academisch onderwijs - niveau en oriëntatie: master - domeinspecifieke eisen <p>Programma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eisen professionele en academische gerichtheid - relatie doelstellingen – inhoud - samenhang programma - studielast - toelatingsvoorwaarden - studieomvang
<p>Onderwijsproces:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afstemming vormgeving – inhoud - studiebegeleiding inzichtelijke beoordeling en toetsing 	<p>Programma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afstemming vormgeving – inhoud - beoordeling en toetsing - masterproef <p>Voorzieningen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - studiebegeleiding
<p>Materiële voorzieningen, kwaliteit van het personeel, organisatie en interne kwaliteitszorg</p> <p>Methoden zelfbeoordeling</p>	<p>Inzet van personeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eisen professionele/academische gerichtheid – kwantiteit personeel - kwaliteit personeel <p>Voorzieningen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - materiële voorzieningen <p>Interne kwaliteitszorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - evaluatie resultaten - maatregelen tot verbetering - betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld <p>Beoordeling door visitatiecommissie van de kwaliteit (waaronder de gehanteerde methoden bij het opstellen) van de zelfevaluatie</p>

Bij de indeling van het accreditatiekader, de keuze van onderwerpen, facetten en criteria en het gehanteerde abstractieniveau is zoveel mogelijk aangesloten bij het Nederlandse accreditatiekader.

Domeinspecifiek referentiekader

Beoordeling van de opleiding kan niet alleen gebaseerd worden op algemene criteria op het gebied van doelstellingen, programma, voorzieningen, inzet van personeel en interne kwaliteitszorg. Er moet nadrukkelijk gekeken worden of de opleiding voldoet aan de eisen die vanuit (buitenlandse) vakgenoten en de beroeps- of kunstpraktijk gesteld worden aan deze specifieke opleiding en het betreffende studiegebied. Hierbij moet, ingeval van gereguleerde beroepen, ook rekening gehouden worden met de reglementeringen of regelgeving ter zake. De visitatiecommissie moet derhalve zowel de domeinspecifieke kwaliteit als de algemene kwaliteit van de opleiding kunnen beoordelen. Dat stelt eisen aan de samenstelling van de visitatiecommissie.

Bovendien moet de visitatiecommissie beschikken over een domeinspecifiek referentiekader aan de hand waarvan de opleiding wordt beoordeeld. Hiervoor stelt het evaluatieorgaan in het visitatieprotocol een werkwijze op. Voor academisch gerichte opleidingen kan worden aangesloten bij (internationale) ontwikkelingen in de discipline. In het decreet is aangegeven dat professioneel gerichte bachelors moeten voldoen aan 'beroepsspecifieke competenties' en dat academische opleidingen moeten voldoen aan 'specifieke beroepsgerichte competenties nodig voor de zelfstandige aanwending van kennis'. Deze competenties moeten de academisch afgestudeerde in staat stellen hetzij zelfstandig onderzoek te verrichten of de kunsten te beoefenen, hetzij de wetenschappelijke of artistieke kennis zelfstandig aan te wenden op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. Deze bepalingen vormen de decretale basis waarop domeinspecifieke referentiekaders kunnen worden gebaseerd. Zonder een dergelijk referentiekader kan een evaluatieorgaan niet beoordelen of een bepaalde opleiding voldoet aan de eisen die aan de betreffende opleiding worden gesteld vanuit het vakgebied en/of door de relevante beroepspraktijk. Als sprake is van bestaande beroeps- en opleidingsprofielen kan het evaluatieorgaan deze eventueel overnemen, mits ze beschikken over draagvlak in de sector en het beroepenveld en aansluiten bij relevante ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied. Het evaluatieorgaan zal de procedure moeten aangeven voor het opstellen van een domeinspecifiek referentiekader. Desgevallend kan, voorzover deze voldoende actueel zijn en beschikken over een draagvlak binnen de discipline en de relevante (nationale en internationale) beroepspraktijk, gebruik gemaakt worden van in het kader van vroegere visitaties opgestelde referentiekaders of van door de opleidingen aangereikte referentiekaders. Uiteindelijk is de visitatiecommissie verantwoordelijk voor het vaststellen van een domeinspecifiek referentiekader.

Inbedding van academisch gerichte opleidingen in wetenschappelijk onderzoek

Een wezenskenmerk van academisch gerichte opleidingen is de onderzoeksgebondenheid van die opleidingen en de verwevenheid van onderwijs en onderzoek. Het onderwijs in academisch gerichte opleidingen dient immers gestoeld te zijn op wetenschappelijk onderzoek. Op verschillende plaatsen in het accreditatiekader zijn eisen m.b.t. de onderzoeksgebondenheid geformuleerd. Deze eisen hebben betrekking op:

- de doelstellingen van de opleidingen (conform de bepalingen uit artikel 58 van het structuurdecreet)
- het programma (eisen t.a.v. academische gerichtheid, zoals interactie tussen onderwijs en onderzoek, aansluiting bij wetenschappelijke ontwikkelingen en actuele wetenschappelijke theorieën, waarborgen van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en de masterproef)

- de inzet van personeel (het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van hun vakgebied)
- de materiële voorzieningen die betrekking hebben op de voor onderwijs relevante onderzoeksgelateerde infrastructuur.

Deze eisen gelden voor alle academisch gerichte opleidingen. Toetsing van deze eisen dient mede aan de hand van de onderzoeksactiviteiten van het personeel (o.a. onderzoeksprojecten, doctoraatsonderzoek, wetenschappelijke output) te gebeuren. Deze eisen zullen verschillend moeten ingevuld worden afhankelijk van de opleiding (bachelor, master of master na master) en de plaats in het opleidingstraject. Zo zal in de regel de inbedding van de opleiding in het onderzoek sterker zijn in de mastersopleiding dan in de bachelorsopleiding en zal de introductie van onderzoeksvaardigheden in de opleiding vooral in de mastersopleiding aan bod komen, het meest uitgesproken bij de masterproef.

Het structuurdecreet vernoemt als mogelijke doelstellingen van een mastersopleiding enerzijds het brengen tot het beheersen van de nodige wetenschappelijke competenties die de afgestudeerde in staat moet stellen zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten of de zelfstandige beoefening van de kunsten te realiseren op het niveau van een beginnend onderzoeker of kunstenaar, of anderzijds het brengen tot het beheersen van de algemene en specifieke beroepsgerichte competenties nodig voor de zelfstandige aanwending van wetenschappelijke of artistieke kennis op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Afhankelijk van het domeinspecifieke karakter van de opleiding zullen de eisen aan de opleidingen verder worden gespecificeerd. Zo zal bijvoorbeeld voor mastersopleidingen, die in het bijzonder op opleiding tot onderzoeker gericht zijn (zoals "research-masters"), gelden dat bij de domeinspecifieke eisen aansluiting wordt gezocht bij de internationale standaarden voor dergelijke opleidingen, dat bij de beoordeling van de doelstellingen van deze opleidingen meer gewicht wordt toegekend aan de beheersing van de competenties die nodig zijn voor het zelfstandig kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek op het niveau van beginnend onderzoeker en dat er hogere eisen worden gesteld aan de inbedding van de opleidingen in wetenschappelijk onderzoek. Dat betekent dat hogere eisen worden gesteld aan onder andere de onderzoekscapaciteit van het personeel en hun ervaring in het opleiden van beginnende onderzoekers, aan ruime onderzoeksgerichtheid in het curriculum, aan de wetenschappelijke invulling van de masterproef en aan de aansluiting bij actuele wetenschappelijke ontwikkelingen.

Externe kwaliteitszorg en accreditatie

Uitgangspunt bij de inrichting van de accreditatie is dat deze voortbouwt op de externe kwaliteitszorg. De externe kwaliteitszorg is vooral gericht op kwaliteitsverbetering (verbeterfunctie), terwijl de accreditatie gericht is op het beoordelen of wordt voldaan aan de eisen voor basiskwaliteit, zoals beschreven in hoofdstuk 2 van dit accreditatiekader.

De VLIR en de VLHORA zijn verantwoordelijk voor de coördinatie van de externe beoordeling voor de ambtshalve geregistreerde instellingen voor hoger onderwijs. Alle door deze instellingen georganiseerde bachelors- en mastersopleidingen moeten deelnemen aan de door de VLIR en de VLHORA gecoördineerde visitaties. De VLHORA coördineert de gezamenlijke externe beoordeling van professioneel gerichte bachelorsopleidingen. De VLIR coördineert de gezamenlijke externe beoordeling van opleidingen die worden aangeboden door de universiteiten en de ambtshalve geregistreerde instellingen die geen universiteit of hogeschool zijn. De VLIR en de VLHORA coördineren tezamen de gezamenlijke externe beoordeling van de door hogescholen in het kader van een associatie aangeboden academisch gerichte bachelors- en mastersopleidingen en van de gezamenlijk door een universiteit en hogeschool georganiseerde opleidingen.

Het structuurdecreet schrijft gezamenlijke externe beoordeling voor van dezelfde opleidingen aan alle universiteiten of hogescholen en andere ambtshalve geregistreerde instellingen in het kader van de externe kwaliteitszorg door VLIR en VLHORA. De externe beoordeling van (clusters van) opleidingen wordt uitgevoerd door visitatiecommissies. De evaluatieorganen publiceren de uitkomst van de beoordeling van de opleidingen in een door de visitatiecommissie vastgesteld openbaar verslag.

Voor accreditatie is decretaal de volgende procedure vastgelegd. Het Accreditatieorgaan besluit tot verlening van accreditatie als het op basis van het rapport van een externe beoordeling van oordeel is dat de opleiding aan de generieke kwaliteitswaarborgen voldoet. Het Accreditatieorgaan beoordeelt het rapport van het evaluatieorgaan. Het rapport van het evaluatieorgaan bevat een samenvattend oordeel of de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit, zoals beschreven in hoofdstuk 2 van dit accreditatiekader.

De externe beoordeling in functie van de accreditatie kan worden uitgevoerd door de VLIR, de VLHORA of een ander door het Accreditatieorgaan erkend evaluatieorgaan. Alleen door het Accreditatieorgaan erkende evaluatieorganen mogen, benevens VLIR en VLHORA, externe beoordelingen in functie van de accreditatie uitvoeren.

Bij de externe beoordeling in functie van de externe kwaliteitszorg die onder verantwoordelijkheid van de VLIR en de VLHORA wordt uitgevoerd en gebruikt wordt als externe beoordeling in functie van de accreditatie, dienen het rapport en de gevolgde werkwijze te voldoen aan de eisen die het Accreditatieorgaan stelt.

Het is van groot belang dat de invoering van de accreditatie niet leidt tot aantasting van de verbeterfunctie van de externe kwaliteitszorg, die gezien kan worden als een belangrijke verworvenheid van het visitatiestelsel. Het waarborgen van de verbeterfunctie is een verantwoordelijkheid van de VLIR en de VLHORA, als onderdeel van hun decretale taak om de externe kwaliteitszorg te coördineren.

Reikwijdte

Accreditatie heeft betrekking op opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen, en op opleidingen van niet-ambtshalve geregistreerde instellingen.

Accreditatie is voorwaarde voor opname van de opleiding in het Hoger Onderwijsregister. Opname van de opleiding in het Hoger Onderwijsregister is voorwaarde voor het verlenen van erkende bachelors- en mastersgraden door de opleiding. Het structuurdecreet voorziet, in afwachting van een nieuw financieringssysteem, in de periode 2003-2006 voor hogescholen en universiteiten in individueel vastgelegde ('bevroren') enveloppen. Het decreet voorziet dat alleen opleidingen die zijn opgenomen in het Hoger Onderwijsregister voor financiering in aanmerking komen. Aangenomen mag worden dat in het toekomstige financieringssysteem de financiering van opleidingen in de ambtshalve geregistreerde instellingen afhankelijk zal zijn van het behalen van een accreditatie.

In het structuurdecreet wordt de mogelijkheid geschapen dat andere instellingen geregistreerd worden, erkende bachelors- en mastersopleidingen kunnen aanbieden en de beschermde graden van bachelor en master kunnen verlenen. Voorwaarde is dat de betreffende opleidingen geaccrediteerd zijn en ingeschreven worden in het Hoger Onderwijsregister. Opleidingen die door deze geregistreerde instellingen worden aangeboden hoeven niet te voldoen aan alle bepalingen van het structuurdecreet (b.v. de taalregeling). Deze niet-ambtshalve geregistreerde instellingen worden niet door de overheid gefinancierd.

Academisering

In het kader van de academisering kunnen hogeschoolopleidingen van twee cycli omgevormd worden tot academisch gerichte bachelors- en mastersopleidingen, in associatie met een universiteit. Ten laatste op het einde van de periode van overgangsassessatie (vastgelegd eind academiejaar 2012-2013) moeten alle academische opleidingen aan de universiteiten en aan de hogescholen aan dezelfde assessatie-eisen voldoen. Deze eisen zijn in hoofdstuk 2 van dit assessatiekader beschreven. Een aantal hogeschoolopleidingen van twee cycli zal op korte termijn wellicht niet kunnen voldoen aan de in dit beoordelingskader vastgelegde eisen met betrekking tot de criteria gerelateerd aan de inbedding van de opleiding in het wetenschappelijk onderzoek. Bovendien zal de inbedding van de opleidingen in het onderzoek binnen de associaties nog een aantal jaren in beslag nemen. Daarom kan bij de assessatie van deze opleidingen tijdens de overgangperiode tot 2013 op hun verzoek een overgangsregeling worden gehanteerd. Deze overgangsregeling is beschreven in Hoofdstuk 4. Ze geldt voor opleidingen waarvoor het eerste visitatierapport na 31 december 2004 wordt gepubliceerd. Deze opleidingen moeten binnen het jaar na de verschijningsdatum van dit rapport assessatie aanvragen op een ogenblik dat het academiseringsproces nog volop in uitvoering is. De mate waarin het academiseringsproces reeds gerealiseerd is, zal voor deze opleidingen sterk afhankelijk zijn van het tijdstip van assessatie in de overgangperiode. De beoordeling van de inbedding van de opleiding in het onderzoek (academisering) aan academische opleidingen van hogescholen, die gebruik maken van de overgangsregeling, zal in de periode tot 2013 gebaseerd worden op de mate van realisatie van zowel de criteria uit het assessatiekader als van de voornemens voor de academisering van de opleiding. Hiervoor is door het Assessatieorgaan een regeling vastgesteld, die als bijlage aan dit ontwerp-kader is toegevoegd. Deze overgangsmatige beoordeling geldt eveneens voor de academische opleidingen in de hogescholen die voortkomen uit de omvorming van voortgezette opleidingen of uit de omvorming van opleidingen die overgenomen werden van de centra voor volwassenenonderwijs.

De opleiding moet in de zelfevaluatie aangeven in welke mate de academisering is gerealiseerd en welke stappen gezet worden om aan het einde van de overgangperiode volledig aan de criteria uit het assessatiekader te voldoen. Dit wordt getoetst door de visitatiecommissie. Indien een opleiding voor de assessatie gebruik maakt van deze overgangsregeling, wordt de assessatietermijn teruggebracht tot vier jaar indien de instelling de assessatieaanvraag indient voor het einde van het academiejaar 2008-2009, en tot zes jaar indien de instelling de assessatieaanvraag indient tussen 1 oktober 2009 en het einde van het academiejaar 2012-2013. Indien de opleiding in de periode tot 2013 geen beroep wenst te doen op de overgangsmatige beoordeling van de wetenschappelijke ondersteuning en de verwevenheid van het onderwijs met het wetenschappelijk onderzoek, geeft zij dit expliciet aan in de zelfevaluatie.

Hoger kunstonderwijs

In Vlaanderen bestaat een beperkt aantal kunstopleidingen van één cyclus, die omgevormd worden tot professioneel gerichte bachelorsopleidingen. Daarnaast zijn er opleidingen van twee cycli in de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunsten en muziek en podiumkunsten. Deze opleidingen worden omgevormd tot academisch gerichte opleidingen; ze moeten worden aangeboden in het kader van een associatie met een universiteit en moeten voldoen aan de eisen die gesteld worden aan academische bachelorsopleidingen en aan mastersopleidingen, zoals geformuleerd in hoofdstuk 2 van dit assessatiekader. Dat betekent onder meer dat de opleiding verweven moet zijn met onderzoek en dat een belangrijk deel van de docenten actief moet zijn in het onderzoek in de kunsten.

Bachelor na bachelor en master na master

Voor bachelor-na-bachelors- en master-na-mastersopleidingen gelden andere instroomeisen dan voor reguliere bachelors- en mastersopleidingen. Voor het overige

moeten deze opleidingen voldoen aan dezelfde kwaliteitseisen als andere bachelors- en mastersopleidingen.

Toelichting per hoofdstuk

Hoofdstuk 1: opbouw accreditiekader

Het accreditiekader bestaat uit inhoudelijke criteria en criteria voor de gevolgde werkwijze en het rapport van het evaluatieorgaan. De criteria voor beoordeling van bijzondere kwaliteitskenmerken hebben een andere status dan de overige criteria, omdat het oordeel hierover geen invloed heeft op de accreditatie.

Hoofdstuk 2: accreditatie van opleidingen op grond van een gepubliceerde externe beoordeling

kader ter beoordeling

Het beoordelingskader bevat de criteria aan de hand waarvan het Accreditatieorgaan toetst of de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit.

– Ad 2.1. Doelstelling opleiding

Niveau en oriëntatie van de doelstellingen van de opleiding worden getoetst aan de hand van de eindkwalificaties voor professioneel gerichte bachelors-, academisch gerichte bachelors- en mastersopleidingen, zoals opgenomen in artikel 58 van het structuurdecreet. Daarnaast worden de doelstellingen getoetst aan domeinspecifieke eisen, die door het betreffende vakgebied en/of de beroeps- of kunstpraktijk aan de opleiding worden gesteld. Voor professioneel gerichte bachelorsopleidingen geldt dat de eindkwalificaties getoetst moeten zijn bij het relevante beroepenveld, dat daarbij breed wordt opgevat en ook het relevante maatschappelijk veld kan omvatten.

– Ad 2.2. Programma

In het opleidingsprogramma moeten de nagestreefde algemene en domeinspecifieke eindkwalificaties (te verwerven competenties) overtuigend zijn geconcretiseerd. Tevens moeten instromende studenten met de voorgestelde inhoud en vormgeving van dat programma (inclusief de leerdoelen binnen dat programma) de eindkwalificaties kunnen bereiken binnen de termijn die daarvoor staat. Voor een beoordeling van de vertaling van de doelstellingen in het programma is een inhoudelijke beoordeling van het programma noodzakelijk. Professioneel gerichte bachelorsopleidingen moeten aansluiten bij relevante ontwikkelingen in de beroepspraktijk, academisch gerichte bachelorsopleidingen en mastersopleidingen moeten aansluiten bij relevante ontwikkelingen in de relevante onderzoeksdisciplines. Bij de beoordeling van academisch gerichte opleidingen vormt de inbedding van de opleiding in het onderzoek een essentieel aspect, evenals de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten). Academische mastersopleidingen kunnen er op gericht zijn competenties aan te reiken voor het zelfstandig verrichten van wetenschappelijk onderzoek of de zelfstandige beoefening van de kunsten op het niveau van een beginnend onderzoeker of kunstenaar, en/of gericht zijn op het brengen tot het beheersen van beroepsgerichte competenties voor de zelfstandige aanwending van kennis op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. In dit laatste geval is sprake van een bijkomende beroepsgerichtheid. Daarom is bij de eisen aan de academische bachelor en de master ook opgenomen dat bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen het programma aantoonbare verbanden moet hebben met de actuele praktijk van de relevante beroepen.

Ook de inrichting van het programma is voorwerp van beoordeling. Daarbij gaat het om de samenhang tussen de doelstellingen en de inhoud van het programma, de samenhang tussen de onderdelen binnen het programma, de studielast, de aansluiting op de instroom, de afstemming tussen vorm en inhoud, de beoordeling/toetsing (inclusief de toetsingsvormen en de informatie aan studenten betreffende de werkwijze en de vorm van evalueren) en de organisatie van het studieprogramma. Wat de beoordeling van de studielast betreft wordt ook de overeenstemming tussen reële en begrote studietijd nagegaan. De gehanteerde normering in dit kader moet gezien worden in het licht van de huidige decretale bepalingen terzake. De in het kader opgenomen facetten sluiten aan bij de vragen in de huidige visitaties door de VLHORA en de VLIR. Steeds wordt beoordeeld of het programma bijdraagt aan het bereiken van de doelstellingen. Daarbij zijn formuleringen gebruikt die voldoende ruimte laten voor actuele ontwikkelingen aangaande de genoemde facetten.

De kwaliteit van het programma zal ook moeten blijken uit de aansluiting van het programma op de kwalificaties van instromende studenten. Hierbij zijn de decretale en reglementaire toelatingsvoorwaarden van belang. Naast het voldoen aan de formele toelatingsvoorwaarden zal de opleiding moeten zorgen voor een effectieve aansluiting van het programma op het gemiddelde bereikte niveau van instromende studenten. Hierbij zal ook de kwaliteit van voorbereidings- en schakelprogramma's en van het toelatingsbeleid worden beoordeeld. Waar het opleidingsprogramma wordt beoordeeld als modeltraject voor het realiseren van de opleidingsdoelstellingen, worden voor de studenten geïndividualiseerde opleidingstrajecten, flexibele leeromgevingen, curricula en onderwijsorganisatie, en erkenning van elders verworven competenties en kwalificaties mogelijk gemaakt door de toepassing van het decreet op de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. In voorkomend geval worden deze vormen van flexibilisering en de keuze- en studievoortgangbegeleiding van studenten mee in rekening gebracht bij de beoordeling van de betrokken onderwerpen, facetten en criteria.

– *Ad 2.3. Inzet van personeel*

Bij de criteria over de inzet van personeel is van belang dat de expertise van het in de opleiding ingezette personeel⁸ voldoende aansluit bij het niveau (bachelor of master) en de gerichtheid (academisch of professioneel) van de opleiding.

Dat wil zeggen dat bij professioneel gerichte opleidingen voldoende personeel een verbinding moet kunnen leggen met de beroepspraktijk.

Bij de academische opleidingen moet een belangrijk deel van het in de opleiding ingezet personeel bestaan uit actieve onderzoekers en bij de daartoe in aanmerking komende academische opleidingen moet daarenboven voldoende personeel beschikken over ervaring, kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk en/of over internationale deskundigheid.

Het eerste facet verwijst naar de eisen aan het personeel, gegeven de oriëntatie van de opleiding (professioneel of academisch). Het derde facet (de kwaliteit van personeel) verwijst naar de noodzaak van aanwezigheid van een diversiteit aan kwalificaties, al naar gelang de doelstellingen van de opleiding en de onderwijsorganisatie, en naar het daarmee samenhangend bijscholingsbeleid.

Het facet kwantiteit van personeel is in het structuurdecreet niet expliciet vermeld onder de generieke kwaliteitswaarborgen⁹. Het is in het accreditatiekader opgenomen omdat de aanwezigheid van voldoende personeel een evidente voorwaarde voor basiskwaliteit is.

⁸ Hiermee wordt niet enkel personeel bedoeld dat verbonden is met de instelling die de opleiding aanbiedt, maar in voorkomend geval ook alle personen, ongeacht hun statuut, die meewerken aan de opleiding.

⁹ Ook in de Nederlandse wetgeving ontbreekt de expliciete vermelding van dit facet.

– *Ad 2.4. Voorzieningen*

De voorzieningen moeten toereikend zijn voor realisatie van het programma. Tot de voorzieningen behoren ook de studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten. Hierbij wordt de studiebegeleiding bedoeld over het gehele studietraject. De informatievoorziening en de studiebegeleiding moeten aansluiten bij de behoeften van studenten. Ook de toekomstige studenten moeten op adequate wijze worden geïnformeerd over de verwachtingen die de opleiding heeft m.b.t. hun competenties.

De voorzieningen bestaan uit faciliteiten zoals bijvoorbeeld mediatheken, laboratoria, uitrusting, atelierruimte of vakspecifieke databanken. De aard en het niveau van deze voorzieningen verschillen met het karakter van de opleiding. In de beoordeling wordt nagegaan of deze in overeenstemming zijn met het algemeen geldende kwaliteitsniveau voor dergelijke voorzieningen.

– *Ad 2.5. Interne kwaliteitszorg*

De instelling moet aantonen dat kwaliteit structureel en permanent wordt bewaakt en verbeterd. De kwaliteit van de kwaliteitszorg vormt de beste garantie dat de opleiding bezig is met het in beeld brengen van zwakke plekken en maatregelen neemt om die aan te pakken. Daarmee is kwaliteitszorg de beste waarborg voor behoud en verbetering van de in de accreditatie geconstateerde kwaliteit gedurende de periode waarvoor de opleiding is geaccrediteerd.

De betrokkenheid, in het bijzonder van medewerkers en studenten, en ook van alumni en het beroepenveld is een wezenlijk kenmerk van interne kwaliteitszorg. Deze betrokkenheid zal moeten blijken uit de wijze waarop de genoemde groepen worden geraadpleegd, hun rol in de besluitvorming en de doorwerking van hun aanbevelingen in de opleiding.

– *Ad 2.6. Resultaten*

Uiteindelijk gaat het er om of de beoogde doelstellingen ook gerealiseerd zijn. Dat wordt vastgesteld door de gerealiseerde resultaten te vergelijken met de beoogde resultaten, naar niveau, oriëntatie en domeinspecifieke kenmerken. Toetsing van de feitelijke resultaten aan de beoogde resultaten omvat ook de beoordeling of sprake is van voldoende maatschappelijke relevantie van de bereikte eindkwalificaties van afgestudeerden van de opleiding, zoals vermeld in artikel 58 van het decreet. In de doelstellingen van de opleiding (in het bijzonder de domeinspecifieke eisen) komt immers de maatschappelijke relevantie van de opleiding tot uitdrukking. Voorts moeten de rendementen aanvaardbaar zijn. De bepaling hierover uit het decreet (voldoende rendement) is in het facet onderwijsrendement geoperationaliseerd door in de criteria op te nemen dat streefcijfers moeten worden geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen. Bij het formuleren van de streefcijfers kan ook rekening gehouden worden met de aan instromende studenten te stellen eisen, met de voor de meeste opleidingen open toegang tot het hoger onderwijs en met de eigen profilering van de opleiding. Het bereikte rendement dient in de zelfevaluatie door de opleiding te worden geduïd in relatie tot de aangehaalde streefcijfers en de rendementen van andere relevante opleidingen.

Bijzondere kwaliteitskenmerken

Naast accreditatie, gericht op het vaststellen van de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen, biedt het decreet (artikel 59) de mogelijkheid om in het accreditatierapport opmerkingen te maken over bijzondere kenmerken van de opleiding. In dit accreditatiekader zijn daarvoor de volgende criteria opgenomen:

- het kenmerk moet een betekenisvolle bijdrage leveren tot differentiatie en profilering binnen het Vlaamse hoger onderwijs, dat wil zeggen het kenmerk moet leiden tot meer verscheidenheid in de vormgeving van opleidingen;
- het kenmerk moet bijdragen tot de kwaliteit van de opleiding, dat wil zeggen dat de betreffende opleiding zonder dat kenmerk (of zonder alle aspecten die dat kenmerk uitmaken) niet zo goed zou zijn;
- de gevolgen van het kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs moeten zijn geoperationaliseerd, dat wil zeggen dat duidelijk is wat de consequenties zijn van het kenmerk voor doelstellingen, inhoud en vormgeving van het programma en voorzieningen.

De instelling moet, voorafgaandelijk aan de visitatie, een beoordeling vragen aan het evaluatieorgaan omtrent het bijzondere kwaliteitskenmerk. Zij moet daarbij de relevante informatie bezorgen over de facetten van het bijzondere kenmerk op grond waarvan het evaluatieorgaan een oordeel kan geven.

Voorbeelden van bijzondere kwaliteitskenmerken zijn een sterke regionale of internationale oriëntatie, een bijzondere band met wetenschappelijk onderzoek, een onderscheidend onderwijsconcept of een zeer effectieve aansluiting op het beroepenveld.

Beslisregels beoordeling

De visitatiecommissie geeft een samenvattende beoordeling van de kwaliteit van de opleiding met een positieve of negatieve totaalconclusie aangaande de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen. Het Accreditatieorgaan heeft beslisregels opgesteld die beschrijven op welke wijze de visitatiecommissie stapsgewijs tot deze eindconclusie komt. Voor een positief eindoordeel moet de opleiding op alle onderwerpen uit het accreditatiekader voldoende scores. De visitatiecommissie moet haar afwegingen op alle niveaus - facetten, onderwerpen en eindoordeel - inzichtelijk maken, zodat duidelijk is waarop de eindconclusie is gebaseerd en hoe de verschillende facetten tegen elkaar zijn afgewogen.

Voor de beoordeling op facetniveau wordt een vierpuntsschaal gehanteerd: onvoldoende, voldoende, goed en excellent. De waarderingen 'onvoldoende' en 'voldoende' zijn het eerste markeringspunt voor de beoordeling. De waardering 'goed' laat zien dat de kwaliteit uitstijgt boven de basiskwaliteit. De waardering 'excellent' is als score op de beoordelingsschaal opgenomen om 'best practices' in beeld te brengen die een voorbeeldwerking kunnen hebben voor andere opleidingen.

Binnen een onderwerp kunnen bepaalde facetten een onvoldoende halen. Op het niveau van een onderwerp moet een opleiding evenwel altijd voldoende scores. Als bepaalde facetten onvoldoende scores maar de opleiding op het niveau van onderwerpen voldoende scoort, zal de visitatiecommissie haar afweging inzichtelijk moeten maken, zodat het Accreditatieorgaan deze kan volgen en beoordelen.

Veel opleidingen kennen afzonderlijke afstudeerrichtingen. Sommige opleidingen worden op meerdere vestigingen aangeboden. De accreditatie vindt echter plaats op het niveau van de hele opleiding en niet op dat van de afzonderlijke afstudeerrichtingen of vestigingen. Wanneer een afstudeerrichting of een vestiging van een opleiding onvoldoende kwaliteit heeft en als gevolg hiervan de opleiding een onvoldoende beoordeling verkrijgt, kan deze afstudeerrichting of vestiging door de betrokken instelling van de accreditatieaanvraag uitgesloten worden. Het uitsluiten van een afstudeerrichting of vestiging van een opleiding uit de accreditatieaanvraag impliceert dat deze bij accreditatie van de opleiding niet meer kan worden aangeboden.

Beslisregels accreditatie

De visitatiecommissie verantwoordt de gevolgde werkwijze bij de externe beoordeling in het rapport. Het Accreditatieorgaan beoordeelt de gevolgde werkwijze aan de hand van het rapport van de visitatiecommissie en het visitatieprotocol van het evaluatieorgaan. Onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid van de door het evaluatieorgaan samengestelde visitatiecommissie staan daarbij centraal. Bij deskundigheid gaat het zowel om kennis van het eigen vakgebied en het betrokken beroepenveld als om expertise op het gebied van kwaliteitsbeoordeling en onderwijskundige aspecten van opleidingen in het hoger onderwijs. Het Accreditatieorgaan zal de werkwijze ook beoordelen op de inbreng van studenten, zowel bij de visitatie (in hoeverre is met studenten van de opleiding gesproken) als in de samenstelling van de visitatiecommissie.

De visitatiecommissie moet haar conclusies beargumenteren aan de hand van het door haar gebruikte referentiekader (waarin ook de domeinspecifieke eisen zijn opgenomen) en de analyse van de feiten. Vergelijking van de opleiding met andere opleidingen, bij voorkeur internationaal, moet deel uitmaken van de gevolgde werkwijze.

Als het Accreditatieorgaan heeft vastgesteld dat de externe beoordeling zorgvuldig tot stand is gekomen, oordeelt het definitief over de vraag of er voldoende kwaliteitswaarborgen voor de opleiding aanwezig zijn.

Het Accreditatieorgaan kan zich daarbij uiteraard aansluiten bij de externe beoordeling. In dat geval geldt de externe beoordeling als motivering voor het accreditatiebesluit.

Het Accreditatieorgaan kan evenwel ook geheel of ten dele afwijken van de gegeven externe beoordeling. In dat geval is wel vereist dat het accreditatiebesluit tot stand komt op grond van de beslisregels die gelden voor de visitatiecommissies (zie Hoofdstuk 4). Het accreditatieorgaan zal het besluit uitdrukkelijk motiveren in het accreditatierapport.

Toelichting bij het stelsel van overgangsassessatie

Ten behoeve van de invoering van de assessatie is bij decreet een overgangsassessatie vastgesteld. De duur van de overgangsassessatie is afhankelijk van het verschijnen van het laatste visitatierapport. Opleidingen waarvan het visitatierapport tussen 1-1-1998 en 31-12-2004 is gepubliceerd, worden geacht geassessateerd te zijn tot en met het einde van het academiejaar dat aanvangt in het achtste kalenderjaar na het jaar waarin het visitatierapport is gepubliceerd. Opleidingen waarvan de externe beoordeling verschijnt na 1-1-2005 worden geacht geassessateerd te zijn tot en met het einde van het academiejaar dat aanvangt in het jaar na het jaar van publicatie van het visitatierapport. Alle overgangsassessaties vervallen in elk geval aan het eind van het academiejaar 2012-2013.

Tot bachelorsopleidingen of mastersopleidingen omgevormde voortgezette opleidingen ontvangen een overgangsassessatie voor een periode van vier jaar, met uitzondering van voortgezette opleidingen die via samenvoeging met een basisopleiding worden omgevormd tot een initiële bachelors- of mastersopleiding. In dit laatste geval geldt de regeling van de omgevormde initiële bachelors- of mastersopleidingen. De periode van vier jaar voor de overgangsassessatie geldt eveneens voor de bachelors- en mastersopleidingen die ontstaan uit de omvorming van door de hogescholen overgenomen afdelingen van de centra voor volwassenenonderwijs.

De Vlaamse regering kan de duur van de overgangsassessatie of de aanvraagtermijnen aanpassen voor omgevormde opleidingen die voortkomen uit (delen van) meerdere oorspronkelijke opleidingen of om het gezamenlijk visiteren van opleidingen mogelijk te maken.

Bij opleidingen waarvan het visitatierapport na 1-1-2005 wordt gepubliceerd moet de externe beoordeling gebaseerd worden op de criteria uit dit assessatiekader.

In de komende jaren zal externe beoordeling ten dienste van de assessatie nog maar in beperkte mate betrekking kunnen hebben op de nieuwe bachelors- en mastersopleidingen. De visitatierapporten waarop de assessatiebesluiten worden gebaseerd, zullen de komende jaren vooral de neerslag bevatten van de externe beoordeling van de kwaliteit van de bestaande opleidingen, vervolgens van de in opbouw zijnde bachelors- en mastersopleidingen en de in afbouw zijnde 'oude' opleidingen en pas aan het eind van de overgangperiode van de omgevormde bachelors- en mastersopleidingen. Er is gekozen voor deze procedure om te voorkomen dat te veel visitaties op hetzelfde moment, dat wil zeggen als de bachelors- en mastersopleidingen volledig zijn uitgebouwd, moeten plaatsvinden.

**Bijlage 1.
Invulling accreditatiecriteria in overgangperiode voor academische opleidingen die voortkomen uit
omvorming van hogeschoolopleidingen (met betrekking tot onderzoeksinbedding)**

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke Informatie
<p>Onderwerp: 1. Doelstellingen</p> <p>Facet: 1.1 . <i>Niveau en oriëntatie bachelor professioneel onderwijs</i></p> <p>Criteria: De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren • het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk • het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar 	niet van toepassing in deze problematiek	Idem als hiernaast links	

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke Informatie
<p>Facet: 1.2. Niveau en oriëntatie bachelor academisch onderwijs</p> <p>Criteria: De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige managementtaken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren • het beheersen van algemene <i>wetenschappelijke competenties</i> als een <i>onderzoekende houding, kennis hebben van onderzoeksmethoden en -technieken en deze adequaat kunnen toepassen</i>, het vermogen om de relevante data te verzamelen die een <i>oordeelsvorming</i> over maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische vraagstukken kunnen sturen, een appreciatie van de onzekerheid, de ambiguiteit en de grenzen van de kennis en de <i>vaardigheid tot het probleemgestuurd initiëren van onderzoek</i> • het begrip van de <i>wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis</i> eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen of de kunsten, een systematische kennis van de kernelementen van een discipline met inbegrip van het verwerven van coherente en gedetailleerde <i>kennis deels geïnspireerd door de nieuwste ontwikkelingen van de discipline</i> en een begrip van de structuur van het vakgebied en de samenhang met andere vakgebieden 	<p>Vanaf 2004/5 of 2005/6: De lange-termijn-doelstellingen van de opleiding inzake beoogde competenties van afgestudeerden wat wetenschappelijke ondersteuning en verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek betreft sluiten aan bij algemene doelstellingen van academische bachelorsopleidingen uit het ontwerp-accreditatiekader bestaande opleidingen, onder andere m.b.t.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kennis en toepassing van onderzoeksmethoden en technieken - onderzoekende houding - oordeelsvorming - wetenschappelijk-disciplinaire vaardigheden <p>De doelstellingen voor de korte termijn dienen progressief te evolueren om het aannemelijk te maken dat de lange-termijn-doelstellingen uiterlijk in 2013 bereikt worden.</p>	<p>Vanaf 2008/9 idem als hiernaast links</p>	<p>Beschrijving doelstellingen opleiding op korte en op lange termijn</p>

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke informatie
<p>Facet: 1.3. Niveau en oriëntatie master</p> <p>Criteria: De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het beheersen van algemene competenties op een gevorderd niveau als het <i>vermogen om op een wetenschappelijke wijze te denken en te handelen</i>, het om kunnen gaan met complexe problemen, het kunnen reflecteren op het eigen denken en werken en het kunnen vertalen van die reflectie naar de ontwikkeling van meer adequate oplossingen, het <i>vermogen tot het communiceren van het eigen onderzoek</i> en probleemoplossingen met vakgenoten en leken en het <i>vermogen tot oordeelsvorming in een onzekere context</i> • het beheersen van algemene wetenschappelijke competenties op een gevorderd niveau als het kunnen gebruiken van <i>methoden en technieken in onderzoek, het kunnen ontwerpen van onderzoek, het kunnen toepassen van paradigma's</i> in het domein van de wetenschappen of kunsten en het kunnen aanduiden van de grenzen van paradigma's, het <i>vermogen tot originaliteit en creativiteit met het oog op het continu uitbreiden van de kennis</i> en inzichten en het samen kunnen werken in een multidisciplinaire omgeving • een gevorderd begrip en inzicht in de <i>wetenschappelijk-disciplinaire kennis</i> eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen of de kunsten, <i>inzicht hebben in de nieuwste kennis van het vakgebied of delen ervan</i>, in staat zijn om de wijze waarop de theorievorming beweegt te volgen en te interpreteren, in staat zijn om in een of enkele delen van het vakgebied een <i>originele bijdrage aan de kennis te leveren</i> en het bezitten van specifieke bij het vakgebied horende vaardigheden als <i>ontwerpen, onderzoeken, analyseren en diagnosticeren</i> • hetzij het beheersen van de competenties nodig voor het <i>zelfstandig kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek</i> of de zelfstandige beoefening van de kunsten op het niveau van een beginnend onderzoeker of kunstenaar, hetzij het beheersen van de algemene en specifieke <i>beroepsgerichte competenties nodig voor de zelfstandige aanwending van wetenschappelijke of artistieke kennis</i> op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar 	<p>Vanaf 2004/5 of 2005/6: De lange-termijn-doelstellingen van de opleiding inzake beoogde competenties van afgestudeerden zijn minstens in hoofdlijnen uitgewerkt en sluiten aan bij algemene doelstellingen van mastersopleidingen uit het ontwerp-accréditatiekader bestaande opleidingen, onder andere m.b.t.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gebruik van onderzoeksmethoden en technieken - ontwerp van onderzoek - gebruik van paradigma's - oordeelsvorming - wetenschappelijk-disciplinaire vaardigheden <p>De doelstellingen voor de korte termijn dienen progressief te evolueren om de lange-termijn-doelstellingen uiterlijk in 2013 te bereiken.</p>	<p>Vanaf 2007/8 of 2008/9: De lange-termijn-doelstellingen van de opleiding inzake beoogde competenties van afgestudeerden zijn integraal uitgewerkt en sluiten aan bij algemene doelstellingen van mastersopleidingen uit het ontwerp-accréditatiekader bestaande opleidingen</p> <p>De doelstellingen voor de korte termijn dienen progressief te evolueren om de lange-termijn-doelstellingen uiterlijk in 2013 te bereiken</p>	<p>Beschrijving doelstellingen opleiding op korte en op lange termijn</p>

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke Informatie
<p>Facet: 1.4. Domeinspecifieke eisen Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in einkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake Voor academisch gerichte bachelorsopleidingen en mastersopleidingen zijn <i>de einkwalificaties ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke en/of artistieke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening</i> en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de praktijk in het relevante beroepenveld 	<p>Vanaf 2004/5 of 2005/6 (academische bachelor) resp. 2007/8 of 2008/9 (master): De lange-termijn-doelstellingen van de opleiding inzake onderzoeksbedding sluiten aan bij eisen van (buitenlandse) vakgenoten</p> <p>De doelstellingen voor de korte termijn dienen progressief te evolueren om het aannemelijk te maken dat de lange-termijn-doelstellingen uiterlijk in 2013 bereikt worden.</p>	<p>Idem als vorige kolom</p> <p>De doelstellingen voor de korte termijn dienen progressief te evolueren om de lange-termijn-doelstellingen uiterlijk in 2013 te bereiken.</p>	<p>Beschrijving doelstellingen opleiding op korte en op lange termijn</p>

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke informatie
<p>Onderwerp: 2. Programma</p> <p>Facet: 2.1. Eisen professionele en academische gerichtheid</p> <p>Criteria: Academisch gerichte bachelorsopleiding en mastersopleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten) binnen relevante disciplines</i> • Het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante wetenschappelijke discipline(s) door <i>aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën</i> • Het programma waarborgt de <i>ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de ontwikkeling en beoefening van de kunsten</i> • Bij <i>daarvoor in aanmerking komende opleidingen</i> heeft het programma <i>aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen</i> 	<p>Vanaf 2004/5 of 2005/6 (academische bachelor) (resp uiterlijk 2007/8 of 2008/9 (master)):</p> <p>In de beschrijving van het programma op lange termijn is voldoende sprake van:</p> <ol style="list-style-type: none"> interactie met wetenschappelijk onderzoek (o.a. aanreiken onderzoeksthema's en terugkoppeling onderzoeks-vraagstukken en –resultaten in onderwijs, inschakeling studenten in onderzoek) verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën uit de betrokken disciplines ontwikkeling van vaardigheden m.b.t. wetenschappelijk onderzoek <p>Het programma dient progressief te evolueren om de vereisten uiterlijk in 2013 te vervullen.</p>	<p>Zie tot 2008</p> <p>Aanvullend: Vanaf 2008/9 of 2009/10 (master): Er is sprake van toenemende mate van realisatie van het beschreven programma- de mate van realisatie van het programma maakt het aannemelijk dat het programma in 2013 volledig aan de eisen uit het accreditatiekader m.b.t. de verwevenheid met het onderzoek zal voldoen</p> <p>Het programma dient progressief te evolueren om de vereisten in 2013 te vervullen.</p>	<p>Beschrijving opleidingsprogramma op korte en op lange termijn</p>
<p>Facet: 2.2. Relatie doelstellingen en inhoud programma</p> <p>Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding, qua niveau, <i>oriëntatie</i> en domeinspecifieke eisen • De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma • De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken 	<p>Vanaf 2004/5 of 2005/6 (academische bachelor)-(en uiterlijk vanaf 2007/8 of 2008/9 (academische) master):</p> <p>er is sprake van toenemende mate van realisatie van het beschreven programma op lange termijn</p> <p>de realisatie van het programma op korte termijn maakt het aannemelijk dat het programma uiterlijk in 2013 volledig aan de eisen uit het accreditatiekader m.b.t. de verwevenheid met het onderzoek zal voldoen.</p> <p>Het programma dient progressief te evolueren om de vereisten uiterlijk in 2013 te vervullen.</p>	<p>Idem als hierboven</p>	<p>Beschrijving opleidingsprogramma op korte en op lange termijn</p>

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke informatie
<p>Facet: 2.3. Samenhang programma Criteria: <ul style="list-style-type: none"> • Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma </p> <p>Facet: 2.4. Studielast Criteria: <ul style="list-style-type: none"> • De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet • Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggelaten </p> <p>Facet: 2.5. Toelatingsvoorwaarden Criteria: Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten: Bachelor: <ul style="list-style-type: none"> • Diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend • Door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen </p> <p>Master: <ul style="list-style-type: none"> • Bachelorsgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), en in voorkomend geval aangevuld met een geïndividualiseerd opleidingsprogramma, een voorbereidingsprogramma of een schakelprogramma </p> <p>Master na master: <ul style="list-style-type: none"> • Mastersgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma </p>			

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke Informatie
<p>Facet: 2.6. Studievomvang Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De opleiding voldoet aan formele eisen m.b.t. de studievomvang; • Bachelor: tenminste 180 studiepunten • Master: tenminste 60 studiepunten • Master na master: tenminste 60 studiepunten <p>Facet: 2.7. Afstemming tussen vormgeving en inhoud Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het didactische concept is in lijn met de doelstellingen. • De werkvormen sluiten aan bij het didactische concept <p>Facet: 2.8. Beoordeling en toetsing Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd 	<p>Het concept op lange termijn van de masterproef sluit aan bij de decretale bepalingen, onder andere m.b.t. de substantiële wetenschappelijke onderbouwing</p> <p>Het concept voor de korte termijn dient progressief te evolueren om het aannemelijk te maken dat de vereisten uiterlijk in 2013 vervuld zijn.</p>	<p>(afhankelijk van start implementatie mastersopleiding vanaf 2008/9 of 2009/10):</p> <p>Het concept op lange termijn van de masterproef sluit aan bij de decretale bepalingen, onder andere m.b.t. de substantiële wetenschappelijke onderbouwing</p> <p>Het concept voor de korte termijn en de realisatie ervan dient progressief te evolueren om de vereisten uiterlijk in 2013 te vervullen.</p>	<p>Beschrijving opleidingsprogramma op korte en op lange termijn</p>
<p>Facet: 2.9. Masterproef: Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De mastersopleiding wordt afgesloten met een masterproef, waarmee de student blijk geeft van een <i>analytisch en synthetisch vermogen of van een zelfstandig probleemoplossend vermogen</i> op academisch niveau of het vermogen tot kunstzinnige schepping. <i>Het werkstuk weerspiegelt de algemeen kritisch-reflecterende ingesteldheid of de onderzoeksgesteldheid van de student</i> • De masterproef heeft een omvang van tenminste één vijfde van het totale aantal studiepunten met een minimum van 15 en een maximum van 30 studiepunten 	<p>Het concept op lange termijn van de masterproef sluit aan bij de decretale bepalingen, onder andere m.b.t. de substantiële wetenschappelijke onderbouwing</p> <p>Het concept voor de korte termijn dient progressief te evolueren om het aannemelijk te maken dat de vereisten uiterlijk in 2013 vervuld zijn.</p>	<p>(afhankelijk van start implementatie mastersopleiding vanaf 2008/9 of 2009/10):</p> <p>Het concept op lange termijn van de masterproef sluit aan bij de decretale bepalingen, onder andere m.b.t. de substantiële wetenschappelijke onderbouwing</p> <p>Het concept voor de korte termijn en de realisatie ervan dient progressief te evolueren om de vereisten uiterlijk in 2013 te vervullen.</p>	<p>Beschrijving opleidingsprogramma op korte en op lange termijn</p>

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke Informatie
<p>Onderwerp: 3. Inzet personeel</p> <p>Facet: 3.1. Eisen professionele/academische gerichttheid</p> <p>Criteria: De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een (professioneel gerichte of een) academisch gerichte opleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het onderwijs wordt voor een <i>belangrijk deel verzorgd door onderzoekers</i> die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten) • Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk 	<p>Het is aannemelijk dat in 2013 het onderwijs voor een belangrijk deel zal worden verzorgd door medewerkers die actief onderzoek verrichten en hierdoor een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van hun vakgebied, op grond van de feitelijke realisatie en de voornemens m.b.t.:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. het personeelsbeleid en het wervingsbeleid b. de onderzoekstaakstelling en de kwalificaties van het personeelsbestand (o.a. de mate waarin een substantiële onderzoekstaakstelling is opgenomen in vacatures voor nieuwe personeelsleden, –toename aantal doctorandi, toename aantal doctores, toename onderzoekstaakstelling personeel in relatie tot totale taakstelling) c. de eventuele inzet van actieve onderzoekers vanuit partners binnen en buiten de associatie in het onderwijs d. de omvang van het onderzoek waar het personeel van de opleiding in participeert 	<p>Idem als vorige kolom. Eerste realisaties zijn reeds duidelijk zichtbaar</p>	<p>Personneelsbeleid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wervingsbeleid - maatregelen om kwalificaties personeelsleden m.b.t. onderzoek te verhogen <p>Beschrijving personeelsbestand</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderzoekstaakstelling personeelskader (aantal fte en verhouding t.o.v. totale taakstelling), incl. uitsplitsing naar nieuwe personeelsleden en doctoraatsmandaten - meerjarenplannen <p>Beschrijving onderzoeksbeleid (structuren, organisatie, strategie)</p> <p>Onderzoeksprojecten waaraan personeel van de opleiding participeert (incl. doctoraatsmandaten)</p> <p>Kwalificaties personeelsleden (in fte):</p> <ul style="list-style-type: none"> - doctoraat - onderzoekservaring - huidige onderzoeksactiviteiten <p>Inzet wetenschappelijk personeel vanuit partners:</p> <ul style="list-style-type: none"> - binnen associatie - buiten associatie
<p>Facet: 3.2. Kwantiteit personeel</p> <p>Criteria: <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen </p>			
<p>Facet: 3.3. Kwaliteit personeel</p> <p>Criteria: <ul style="list-style-type: none"> • Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma </p>			

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke informatie
<p>Onderwerp: 4. Voorzieningen</p> <p>Facet: 4.1. Materiële voorzieningen</p> <p>Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren. <p>Facet: 4.2. Studiebegeleiding</p> <p>Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op studievoortgang • De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten 	<p>Op basis van de feitelijke realisatie en de voornemens is het aannemelijk dat de kwaliteit en kwantiteit van de onderzoeksfaciliteiten (infrastructuur, uitrusting, wetenschappelijke databanken e.a.), die nodig zijn om de inbedding van het onderwijs in het onderzoek te waarborgen, uiterlijk in 2013 toereikend zijn.</p>	<p>Idem als vorige kolom</p>	<p>Onderzoeksfaciliteiten (realisaties en planning in instelling en via samenwerking binnen en buiten Associatie), gerelateerd aan de inbedding van onderwijs in onderzoek te realiseren</p> <p>Inzet academiseringsgelden en andere financiële middelen voor onderzoek en -onderzoeksinbedding</p>

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke informatie
<p>Onderwerp: 5. Interne kwaliteitszorg</p> <p>Facet: 5.1. Evaluatie resultaten Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen <p>Facet: 5.2. Maatregelen tot verbetering Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen <p>Facet: 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken 			

Onderwerpen, facetten, criteria	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen tot 2008	Specifieke beoordeling van aangeduide elementen na 2008	Specifieke Informatie
<p>Onderwerp: 6. Realisaties</p> <p>Facet:</p> <p>6.1. Gerealiseerd niveau</p> <p>Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen <p>Facet:</p> <p>6.2. Onderwijsrendement</p> <p>Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen • Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers 			

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2005 houdende de machtiging tot uitvoering en bekrachtiging van sommige regelingen van de Nederlandse-Vlaamse Accreditatieorganisatie.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Y. LETERME

De Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming,

F. VANDENBROUCKE

Bijlage II

Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen

14 februari 2005

Dit kader werd definitief vastgesteld door het Bestuur van de NVAO op 14-02-2005. De tekst wordt nu ter bekrachtiging voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Artikel 10 van het Accreditatieverdrag bepaalt dat de kaders slechts van toepassing worden in de Vlaamse Gemeenschap wanneer zij door de Vlaamse Regering zijn bekrachtigd.

Inhoud

- 1 Opbouw toetsingskader**
- 2 Kader ter beoordeling**
 - 2.1 Doelstellingen opleiding
 - 2.2 Programma
 - 2.3 Inzet van personeel
 - 2.4 Voorzieningen
 - 2.5 Interne kwaliteitszorg
 - 2.6 Conditie voor continuïteit
- 3 Beslisregels toetsing**
- 4 Werkwijze toetsing nieuwe opleidingen**

Toelichting

Algemeen

Toelichting per hoofdstuk

1 Opbouw toetsingskader

Het toetsingskader voor nieuwe opleidingen in het hoger onderwijs bestaat uit:

- een kader ter beoordeling, bestaande uit onderwerpen, facetten en criteria
- beslisregels
- een beschrijving van de werkwijze bij de toetsing van nieuwe opleidingen, met daarbij de criteria voor beoordeling van de toetsing en van het toetsingsrapport.

De beslissing over accreditatie van een nieuwe opleiding wordt gebaseerd op een toets aan de hand van zes *onderwerpen*.¹

Deze onderwerpen zijn:

- doelstellingen van de opleiding
- programma
- inzet van personeel
- voorzieningen
- interne kwaliteitszorg
- condities voor continuïteit.

De genoemde onderwerpen worden beoordeeld aan de hand van *facetten* en daarbij behorende *criteria* (zie hoofdstuk 2).

Voor de toetsing van nieuwe opleidingen zijn *beslisregels* vastgesteld (zie hoofdstuk 3).

Het Accreditatieorgaan baseert zijn oordeel over de nieuwe opleiding op een toetsing, die door het Accreditatieorgaan zelf of in zijn opdracht wordt uitgevoerd. Deze toetsing resulteert in een toetsingsrapport. Er zijn criteria opgesteld voor de kwaliteit van het toetsingsrapport (zie hoofdstuk 4 over *de werkwijze toetsing nieuwe opleidingen*).²

De werkwijze en procedure voor de toetsing van nieuwe opleidingen worden door het Accreditatieorgaan vastgelegd. Daarbij is gekozen voor een gedifferentieerde benadering. Hoewel de criteria voor alle nieuwe opleidingen dezelfde zijn, zal het karakter van de toetsing van de voorgestelde opleiding kunnen variëren afhankelijk van haar graad van nieuwheid in de betrokken instelling en in het Vlaamse hoger onderwijs en afhankelijk van de mate waarin de opleiding reeds wordt aangeboden.³

¹ In het structuurdecreet, art. 58 wordt hiervoor het begrip 'generieke kwaliteitswaarborgen' gehanteerd. In de toelichting bij dit toetsingskader wordt nader ingegaan op de relatie tussen de generieke kwaliteitswaarborgen uit het structuurdecreet en de onderwerpen en facetten uit het toetsingskader.

² In het toetsingskader worden de grote lijnen van een aantal relevante bepalingen uit het structuurdecreet summier hernomen. Voor de volledige tekst van deze bepalingen wordt naar de tekst van het structuurdecreet verwezen.

³ De werkwijze bij de behandeling van aanvragen wordt ten informatieve titel eveneens beschreven in een door de NVAO opgestelde Handleiding toets nieuwe opleiding Vlaamse Gemeenschap.

2 Kader ter beoordeling

2.1 Doelstellingen opleiding

Facetten	Criteria
Niveau en oriëntatie: bachelor hoger professioneel onderwijs	<p>De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren • het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk • het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar
Niveau en oriëntatie: bachelor academisch onderwijs	<p>De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige managementtaken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren • het beheersen van algemene wetenschappelijke competenties als een onderzoekende houding, kennis hebben van onderzoeksmethoden en – technieken en deze adequaat kunnen toepassen, het vermogen om de relevante data te verzamelen die een oordeelsvorming over maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische vraagstukken kunnen sturen, een appreciatie van de onzekerheid, de ambiguïteit en de grenzen van de kennis en de vaardigheid tot het probleemgestuurd initiëren van onderzoek • het begrip van de wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen of de kunsten, een systematische kennis van de kernelementen van een discipline met inbegrip van het verwerven van coherente en gedetailleerde kennis deels geïnspireerd door de nieuwste ontwikkelingen van de discipline en een begrip van de structuur van het vakgebied en de samenhang met andere vakgebieden

Niveau en oriëntatie: master	<p>De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:</p> <ul style="list-style-type: none">• het beheersen van algemene competenties op een gevorderd niveau als het vermogen om op een wetenschappelijke wijze te denken en te handelen, het om kunnen gaan met complexe problemen, het kunnen reflecteren op het eigen denken en werken en het kunnen vertalen van die reflectie naar de ontwikkeling van meer adequate oplossingen, het vermogen tot het communiceren van het eigen onderzoek en probleemoplossingen met vakgenoten en leken en het vermogen tot oordeelsvorming in een onzekere context• het beheersen van algemene wetenschappelijke competenties op een gevorderd niveau als het kunnen gebruiken van methoden en technieken in onderzoek, het kunnen ontwerpen van onderzoek, het kunnen toepassen van paradigma's in het domein van de wetenschappen of kunsten en het kunnen aanduiden van de grenzen van paradigma's, het vermogen tot originaliteit en creativiteit met het oog op het continu uitbreiden van de kennis en inzichten en het samen kunnen werken in een multidisciplinaire omgeving• een gevorderd begrip en inzicht in de wetenschappelijk-disciplinaire kennis eigen aan een bepaald domein van de wetenschappen of de kunsten, inzicht hebben in de nieuwste kennis van het vakgebied of delen ervan, in staat zijn om de wijze waarop de theorievorming beweegt te volgen en te interpreteren, in staat zijn om in één of enkele delen van het vakgebied een originele bijdrage aan de kennis te leveren en het bezitten van specifieke bij het vakgebied horende vaardigheden als ontwerpen, onderzoeken, analyseren en diagnosticeren• hetzij het beheersen van de competenties nodig voor het zelfstandig kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek of de zelfstandige beoefening van de kunsten op het niveau van een beginnend onderzoeker of kunstenaar, hetzij het beheersen van de algemene en specifieke beroepsgerichte competenties nodig voor de zelfstandige aanwending van wetenschappelijke of artistieke kennis op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar
Domeinspecifieke eisen	<p>De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake</p> <p>Voor professioneel gerichte bachelorsopleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld</p> <p>Voor academisch gerichte bachelorsopleidingen en mastersopleidingen zijn de eindkwalificaties ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke en/of artistieke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de praktijk in het relevante beroepenveld</p>

2.2 Programma

Facetten	Criteria
Eisen professionele en academische gerichtheid	<p>Het programma sluit aan bij de volgende criteria voor professionele of academische gerichtheid:</p> <p>Professioneel gerichte bacheloropleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek • Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline • Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk <p>Academisch gerichte bacheloropleiding en mastersopleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten) binnen relevante disciplines • Het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante wetenschappelijke discipline(s) door aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën • Het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de ontwikkeling en beoefening van de kunsten • Bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen heeft het programma aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen
Relatie tussen doelstellingen en programma	<p>Het programma, het didactische concept, de werkvormen en de wijze van toetsing weerspiegelen de te bereiken eindkwalificaties van de opleiding</p> <p>De te bereiken eindkwalificaties zijn aantoonbaar vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma</p>
Samenhang programma	Het programma is inhoudelijk samenhangend
Studielast	De studietijd sluit aan bij de normen, vastgesteld krachtens decreet.
Toelatingsvoorwaarden	Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten ⁴ .

⁴ De beschreven toelatingsvoorwaarden zijn deze vastgelegd in het structuurdecreet. Vanaf 2005-2006 worden de toelatingsvoorwaarden in het hoger onderwijs geregeld door het flexibiliseringsdecreet. Deze toelatingsvoorwaarden zullen inhoudelijk identiek zijn aan deze die hier worden opgesomd.

Bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen

Bachelor na bachelor:

- bachelorsgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma

Master:

- bachelorsgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), en in voorkomend geval aangevuld met een geïndividualiseerd opleidingsprogramma, een voorbereidingsprogramma of een schakelprogramma

Master na master:

- mastersgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma

Studieomvang	De opleiding voldoet aan formele eisen m.b.t. de studieomvang: <ul style="list-style-type: none"> • Bachelor: tenminste 180 studiepunten • Bachelor na bachelor: tenminste 60 studiepunten • Master: tenminste 60 studiepunten • Master na master: tenminste 60 studiepunten
Masterproef	De mastersopleiding wordt afgesloten met een masterproef. Deze heeft een omvang van tenminste één vijfde van het totale aantal studiepunten met een minimum van 15 en een maximum van 30 studiepunten

2.3 Inzet van personeel

Facetten	Criteria
Eisen professionele/ academische gerichtheid	<p>De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een professioneel gerichte of een academisch gerichte opleiding:</p> <p>Professioneel gerichte opleidingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het onderwijs zal voor een belangrijk deel worden verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk <p>Academisch gerichte opleidingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het onderwijs zal voor een belangrijk deel worden verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied (met inbegrip van het onderzoek in de kunsten)

- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen zal daarenboven voldoende personeel beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk

Kwantiteit personeel	Er wordt voldoende capaciteit beschikbaar gesteld om de nieuwe opleiding te kunnen starten Er wordt voldoende capaciteit beschikbaar gesteld om de nieuwe opleiding te kunnen continueren
Kwaliteit personeel	Het in te zetten personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma

2.4 Voorzieningen

Facetten	Criteria
Materiële voorzieningen	De voorgestelde huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren
Studiebegeleiding	Er is voorzien in personele capaciteit voor studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten die adequaat zijn met het oog op de studievoortgang

2.5 Interne kwaliteitszorg

Facetten	Criteria
Systematische aanpak	Er is voorzien in een systeem van interne kwaliteitszorg, waarbij mede aan de hand van toetsbare streefdoelen en periodieke evaluaties verbetermaatregelen worden getroffen
Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	Bij de interne kwaliteitszorg zullen medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief worden betrokken

2.6 Conditie voor continuïteit

Facetten	Criteria
Afstudeergarantie	De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen
Investerings	De voorziene investeringen zijn toereikend om de opleiding (inclusief voorzieningen) tot stand te brengen
Financiële voorzieningen	De financiële voorzieningen zijn toereikend om het volledige opleidingstraject te kunnen aanbieden

3 Beslisregels toetsing

Het voorstel voor de nieuwe opleiding wordt getoetst door het Accreditatieorgaan. De toetsing beoordeelt of voor de nieuwe opleiding potentieel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Daarbij wordt voor elk van de facetten vastgesteld of de beoordeling voldoende of onvoldoende is. Voor een positief resultaat van de toetsing dient het oordeel over elk onderwerp uit het beoordelingskader voldoende te zijn. Het oordeel per onderwerp komt tot stand op basis van weging van oordelen over de afzonderlijke facetten van dat onderwerp. Er wordt inzichtelijk gemaakt hoe de beoordeling van de verschillende facetten heeft geleid tot het samenvattend oordeel over een onderwerp, met andere woorden hoe - gegeven de criteria uit dit toetsingskader - op basis van de analyse per facet het oordeel per onderwerp tot stand is gekomen.

Bij het eindoordeel over de nieuwe opleiding zal het Accreditatieorgaan aangeven hoe dit is gebaseerd op de feiten, de analyse van de feiten en de beoordeling van de opleiding op basis van dit toetsingskader.

De essentie van deze beslisregels is neergelegd in het reglement "tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse Gemeenschap". De tekst van de artikelen 7 en 8 van dat reglement luidt :

"Art. 7. Een accreditatiebesluit c.q. toetsingsrapport is positief indien alle samenvattende oordelen over de in het Accreditatiekader c.q. Toetsingskader genoemde onderwerpen voldoende zijn. Indien als "onvoldoende" beoordeelde facetten naar het oordeel van de NVAO gecompenseerd worden door sterktes binnen andere facetten van hetzelfde onderwerp, wordt een onderwerp als "voldoende" beoordeeld.

Art. 8. Wanneer er sprake is van verschillende afstudeerrichtingen en/of vestigingen, dan is voor de beoordeling van een onderwerp als "voldoende" vereist dat deze beoordeling ten aanzien van de verschillende afstudeerrichtingen en/of vestigingen afzonderlijk wordt gegeven."

4 Werkwijze toetsing nieuwe opleidingen

1. Uitgangspunten voor de toetsing zijn het decreet, het bovenvermelde reglement en de onderwerpen, facetten, criteria en beslisregels uit dit toetsingskader.
2. De instelling stelt voor de nieuwe opleiding documenten op die een beeld geven van de door haar voorgenomen nieuwe opleiding en die aantonen dat de opleiding voldoet aan de decretale eisen. Daarbij levert de instelling de volgende informatie:
 - een beschrijving van de opleiding aan de hand van de onderwerpen en facetten van het toetsingskader
 - een financieel overzicht met uitgaven voor het tot stand brengen van de opleiding
 - een beschrijving van het benodigde personeel naar omvang en kwalificatie.
3. De instelling dient een aanvraag voor toetsing van de nieuwe opleiding in bij het Accreditatieorgaan, vergezeld van de onder 2 genoemde informatie. Het aanvraagdossier dient de vorm en de inhoud te hebben die het Accreditatieorgaan bij reglement heeft vastgelegd. Deze aanvraag kan in het geval van opleidingen aan ambtshalve geregistreerde instellingen⁵ enkel worden ingediend indien de Erkenningscommissie een positief oordeel heeft uitgebracht over de macrodoelmatigheid van de opleiding of de Vlaamse regering hierover een positief oordeel heeft geformuleerd; het oordeel van de Vlaamse regering wordt geacht positief te zijn indien het niet wordt medegedeeld binnen de dertig kalenderdagen. De aanvraag dient te worden ingediend binnen een termijn van vijftien dagen na ontvangst van het genoemde oordeel of nadat de termijn is verstreken waarbinnen de Vlaamse regering een oordeel moet uitspreken.

De aanvraag vermeldt de naam van de instelling en, in voorkomend geval, van de associatie waartoe deze behoort. Tevens wordt bij de aanvraag aangegeven:

- de naam van de opleiding
 - het studiegebied of de (delen van) studiegebieden
 - of de opleiding al bestaat in het Vlaamse hoger onderwijs dan wel
 - of er sprake is van een opleiding die nieuw is voor het hoger onderwijs in Vlaanderen
 - of de voorgenomen opleiding opleidt voor professioneel gerichte bachelor, academisch gerichte bachelor, master, bachelor na bachelor, master na master
 - welke afstudeerrichtingen de nieuwe opleiding omvat
 - of het gaat om één of meerdere vestigingsplaatsen.
4. Op grond van de onder 3 genoemde gegevens en de door het Accreditatieorgaan vastgestelde procedure voor de uitvoering van de Toets Nieuwe Opleidingen beslist het Accreditatieorgaan hoe breed de beoordeling moet zijn, welke werkwijze zal worden gevolgd en over welke expertise de aangeduide externe deskundigen moeten beschikken.
 5. De feitelijke toetsing wordt uitgevoerd door een externe commissie van deskundigen in opdracht van het Accreditatieorgaan. Zij leggen hun bevindingen neer in een

⁵ De ambtshalve geregistreerde instellingen worden in artikel 7 van het structuurdcreet gedefinieerd als volgt : de hogescholen, de universiteiten, de instellingen voor postinitieel onderwijs en de erkende faculteiten der protestantse godgeleerdheid.

adviesrapport, conform het ontwerpreglement inzake de methodologie bij toets nieuwe opleiding

6. In de toetsing wordt onderzocht of de voornemens en de documenten voldoen aan de criteria uit dit toetsingskader. De toetsing resulteert in een samenvattend oordeel over de nieuwe opleiding, dat wordt gemotiveerd in een toetsingsrapport.
7. Het Accreditatieorgaan stelt op basis van het adviesrapport, het toetsingsrapport op en spreekt daarin een samenvattend oordeel uit. Dit toetsingsrapport moet voldoen aan de volgende criteria:
 - a. Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is - voor zover relevant - mede gebaseerd op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein.
 - b. Het toetsingsrapport maakt duidelijk dat voor de nieuwe opleiding al of niet potentieel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het rapport behandelt minimaal de zes in dit toetsingskader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet wordt een waardering voldoende of onvoldoende gegeven, op basis waarvan per onderwerp een oordeel wordt gegeven. De oordelen worden zo goed mogelijk beargumenteerd met feiten en analyses. Het rapport wordt afgerond met een samenvattend oordeel over de nieuwe opleiding.
 - c. Het toetsingsrapport beschrijft de bij de toetsing gevolgde werkwijze. Daarbij wordt duidelijkheid gegeven over:
 - gehanteerde methoden
 - gebruikte informatiebronnen
 - het bij de toetsing gehanteerde referentiekader.

Het Accreditatieorgaan stelt zijn toetsingsrapport en samenvattend oordeel vast op basis van het adviesrapport, nadat het zich heeft vergewist dat het adviesrapport aan de drie voornoemde criteria voldoet en dat de gehanteerde methoden, de gebruikte informatiebronnen en het gehanteerde referentiekader deugdelijk zijn.

8. Het Accreditatieorgaan neemt binnen vier maanden na ontvangst van de aanvraag een beslissing. De beslissing wordt neergelegd in een toetsingsrapport. Alvorens het toetsingsrapport definitief vast te stellen biedt het Accreditatieorgaan voor het verstrijken van de periode van vier maanden het instellingsbestuur de mogelijkheid binnen een termijn van tien dagen bezwaren en opmerkingen te formuleren op het ontwerp van toetsingsrapport. Indien het Accreditatieorgaan van oordeel is dat voor de nieuwe opleiding potentieel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn, leidt de toets tot een positief toetsingsrapport. Het Accreditatieorgaan bezorgt zijn toetsingsrapport aan de instelling en aan de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs.

Toelichting

Algemeen

Nieuwe opleidingen

Een nieuwe opleiding is een opleiding die niet ontstaat door de aanvaarde omvorming van het bestaande opleidingsaanbod, en voor de betrokken instelling niet is opgenomen in het Hoger Onderwijsregister. Er kunnen twee soorten nieuwe opleidingen onderscheiden worden: opleidingen die helemaal nieuw zijn voor het Vlaamse hoger onderwijs en nog niet voorkomen in het Hoger Onderwijsregister en opleidingen die voor de betreffende instelling nieuw zijn maar wel al voorkomen in het Hoger Onderwijsregister.

De Vlaamse regering treft de beslissing over de erkenning van nieuwe opleidingen. Daartoe moet voldaan zijn aan de voorwaarden vermeld in artikelen 61 en 62 van het structuurdecreet. De nieuwe opleiding moet onder meer de toets nieuwe opleidingen door het Accreditatieorgaan met positief gevolg ondergaan en de macrodoelmatigheid van de opleiding moet positief zijn beoordeeld door de Erkenningscommissie of door de Vlaamse regering. De toets nieuwe opleidingen is de beoordeling of de generieke kwaliteitswaarborgen potentieel in voldoende mate aanwezig zijn in de nieuwe opleiding.

De erkenning van een nieuwe opleiding door de Vlaamse regering is geldig voor vier academiejaren volgend op de bekendmaking van het erkenningsbesluit aan de instelling. Het besluit vervalt indien de instelling de opleiding niet opstart in het tweede academiejaar volgend op deze bekendmaking.

Onderwerp van toetsing door het accreditatieorgaan

Het Accreditatieorgaan heeft de taak om aanvragen voor nieuwe opleidingen te toetsen op de potentiële aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen. Deze toetsing omvat ook het antwoord op de vraag of voldaan is aan condities die nodig zijn voor het opstarten van de nieuwe opleiding en of de nieuwe opleiding duurzaam kan worden aangeboden.

Een positieve uitkomst van de toetsing van nieuwe opleidingen door het Accreditatieorgaan is één van de voorwaarden om een nieuwe opleiding te kunnen aanbieden. Gezien de vergelijkbare rechtsgevolgen - het mogen aanbieden van een erkende opleiding - moeten de onderwerpen, facetten en criteria van de toetsing van nieuwe opleidingen op hoofdlijnen overeenkomen met deze voor de accreditatie van bestaande opleidingen. Op het niveau van facetten en criteria zijn er overigens wel verschillen tussen accreditatie van bestaande opleidingen en de toets nieuwe opleidingen. De toetsing van nieuwe opleidingen heeft een ander karakter dan de beoordeling van bestaande opleidingen. Het gaat om toetsing op basis van een plan. De vraag is of het voorstel gebaseerd is op heldere doelstellingen die aansluiten bij de verschillende eisen voor professioneel gerichte bachelorsopleidingen, academisch gerichte bachelors- en mastersopleidingen en bij de domeinspecifieke eisen. Verder moet het plan een beschrijving van het programma en de voorzieningen bevatten die de verwachting rechtvaardigen dat de doelstellingen gerealiseerd zullen worden. Om deze onderwerpen te kunnen toetsen worden hoge eisen gesteld aan de kwaliteit van de informatie van de instellingen (bewijslastprincipe). Het Accreditatieorgaan schakelt bij de beoordeling externe deskundigen in.

Een belangrijk uitgangspunt bij de toetsing van nieuwe opleidingen is dat de uitgebreidheid van de externe beoordeling afhankelijk kan zijn van de mate waarin de voorgestelde nieuwe opleiding afwijkt van al bestaande opleidingen, van de graad van nieuwheid van de opleiding voor de instelling of voor Vlaanderen en van de reeds aanwezige beschikbare elementen (reeds bestaande opleidingsonderdelen, personeel, infrastructuur, financiële middelen) voor de realisatie van de nieuwe opleiding. Aanvragen die inhoudelijk substantieel afwijken van bestaande opleidingen zullen aan een inhoudelijk verdergaande beoordeling worden onderworpen dan aanvragen voor opleidingen die reeds elders in het Vlaamse hoger onderwijs worden aangeboden. Er kan dus sprake zijn van een beoordeling met verschillende diepgang. Per aanvraag wordt op basis van de vastgestelde procedureregels beslist hoe de feitelijke toetsing zal plaatsvinden. De toetsing heeft betrekking op de verwachte kwaliteit van de opleiding.

Wanneer sprake is van verschillende afstudeerrichtingen of vestigingen in een nieuwe opleiding, dan moet uit de beoordeling blijken dat voor de gehele opleiding met al deze afstudeerrichtingen en vestigingen de basiskwaliteit is gewaarborgd.

Transparantie

Het Accreditatieorgaan ziet het als haar taak bij te dragen aan de transparantie van het opleidingsaanbod. Dit betekent dat bij elk voorstel voor een nieuwe opleiding zal worden nagegaan of de voorgestelde vlag de lading dekt, dus of de doelstellingen en het programma aansluiten bij de voorgestelde benaming. Van een voorgenomen nieuwe opleiding waarvan de naam al voorkomt in het Hoger Onderwijsregister wordt nagegaan of de doelstellingen en het programma voldoende overeenkomen met bestaande opleidingen die onder dezelfde naam in het Hoger Onderwijsregister geregistreerd zijn, om de desbetreffende naam voor deze opleiding te rechtvaardigen. Bij nieuwe opleidingen, die onder die naam nog niet elders in Vlaanderen voorkomen en die dus inhoudelijk echt nieuw geacht worden te zijn, zal de instelling het Accreditatieorgaan moeten overtuigen dat de voorgestelde opleiding niet kan worden gezien als een variant van een bestaande opleiding, omdat zij daar sterk van verschilt.

Toetsingskader

Bij het opstellen van dit toetsingskader zijn het Vlaamse structuurdecreet d.d. 4 april 2003 en het door de Nederlandse Accreditatie Organisatie (NAO) vastgestelde Toetsingskader nieuwe opleidingen d.d. 14 februari 2003 tot uitgangspunt genomen. Gestreefd is naar een zo groot mogelijke mate van overeenstemming tussen het Nederlandse en het Vlaamse kader. Er is afgeweken van het Nederlandse kader waar het Vlaamse structuurdecreet of verschillen tussen het Vlaamse en het Nederlandse hoger onderwijs dat nodig maken. In deze toelichting wordt bij verschillende aspecten expliciet de relatie gelegd met de regelgeving van het Vlaamse hoger onderwijs en worden eveneens de onderwerpen, facetten en criteria geduid in het kader van de Vlaamse situatie.

De toetsing van nieuwe opleidingen wordt gebaseerd op een beoordeling van de volgende onderwerpen:

- doelstellingen van de opleiding
- programma
- inzet personeel
- voorzieningen

- interne kwaliteitszorg
- condities voor continuïteit.

Deze onderwerpen zijn nader onderverdeeld in facetten. Onderstaande tabel geeft aan hoe de onderwerpen en facetten uit het toetsingskader aansluiten bij de generieke kwaliteitswaarborgen uit het structuurdecreet (artikel 58).

Generieke kwaliteitswaarborgen structuurdecreet	Toetsingskader nieuwe opleidingen Vlaanderen
<p>Onderwijsinhoud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aard en niveau onderwijs - samenhang programma - studielast - relatie doelstellingen - inhoud 	<p>Doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niveau en oriëntatie bachelor hoger professioneel onderwijs - niveau en oriëntatie bachelor academisch onderwijs - niveau en oriëntatie master - domeinspecifieke eisen
<p>Onderwijsproces:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afstemming vormgeving - inhoud - studiebegeleiding inzichtelijke beoordeling en toetsing 	<p>Programma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eisen professionele en academische gerichtheid - relatie doelstellingen - inhoud - samenhang programma - studielast - toelatingsvoorwaarden - studieomvang
<p>Uitkomst van het onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maatschappelijke relevantie eindkwalificaties - rendement 	<p>Programma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relatie doelstellingen - programma - masterproef <p>Voorzieningen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - studiebegeleiding <p>(gerelateerd aan de macrodoelmatigheidstoets)</p>
<p>Materiële voorzieningen, kwaliteit van het personeel, organisatie en interne kwaliteitszorg</p>	<p>Inzet van personeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eisen professionele/academische gerichtheid - kwantiteit personeel - kwaliteit personeel <p>Voorzieningen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - materiële voorzieningen <p>Conditie voor continuïteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afstudeergarantie - investeringen - financiële voorzieningen

Methoden zelfbeoordeling	Interne kwaliteitszorg: <ul style="list-style-type: none"> - systematische aanpak - betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld n.v.t.
--------------------------	--

Een aantal elementen van de generieke kwaliteitswaarborgen - inzichtelijke beoordeling en toetsing, opbrengst van het onderwijs, methoden zelfbeoordeling, afstemming vormgeving - inhoud - is niet of slechts gedeeltelijk opgenomen in de criteria in dit toetsingskader, omdat deze elementen ex ante niet goed te beoordelen zijn of bij toetsing van een plan minder relevant zijn. Als extra onderwerp is condities voor continuïteit toegevoegd, om te waarborgen dat de nieuwe opleiding daadwerkelijk kan worden aangeboden.

Bij de indeling van het toetsingskader, de keuze van onderwerpen, facetten en criteria en het gehanteerde abstractieniveau is zoveel mogelijk aangesloten bij het Nederlandse toetsingskader.

Uitgangspunt is dat de instelling, binnen de haar toegekende onderwijsbevoegdheid, de aanvraag indient voor een nieuwe opleiding als professioneel gerichte bachelorsopleiding, als academisch gerichte bachelorsopleiding, als mastersopleiding, als bachelor-na-bachelorsopleiding of als master-na-mastersopleiding. De opleiding dient dan ook als dusdanig getoetst te worden.

De toetsing van een nieuwe opleiding is erop gericht te onderzoeken of door het Accreditatieorgaan tot de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen kan besloten worden aan de hand van de onderwerpen, facetten en criteria van het toetsingskader. Daartoe kan gekeken worden naar de plannen en de uitgewerkte programma's, maar ook naar bestaande elementen die in de nieuwe opleiding zullen gebruikt worden (personeel, materiële middelen, vakken of delen van bestaande opleidingen die in de nieuwe opleiding opgenomen worden,...). Dit betekent echter niet dat realisaties of resultaten met betrekking tot deze bestaande elementen op kwaliteit met betrekking tot de bestaande opleiding(en) beoordeeld worden, maar wel dat ze in rekening gebracht worden vanuit het oogpunt van garanties voor kwaliteit van de nieuwe opleiding; de aanwezigheid van deze kwaliteitswaarborgen wordt steeds getoetst aan de hand van het Toetsingskader Nieuwe Opleidingen, niet van het beoordelingskader Bestaande Opleidingen, zelfs indien bepaalde onderdelen van de voorgestelde nieuwe opleiding reeds bestaan.

De toetsing van nieuwe opleidingen stelt gedeeltelijk andere eisen aan de deskundigheid van diegenen die de toets uitvoeren dan een beoordeling van bestaande opleidingen. Dit betreft met name het ex ante beoordelen van de kwaliteit van de opleiding, de kwaliteit van het in te zetten personeel en de bedrijfsmatige aspecten.

Domeinspecifieke eisen⁶

Toetsing van de opleiding kan niet alleen gebaseerd worden op algemene criteria op het gebied van doelstellingen, programma, voorzieningen, inzet van personeel en interne kwaliteitszorg. Bij het opstellen van de beschrijving dient de instelling rekening te houden met de eisen die vanuit (buitenlandse) vakgenoten en de beroeps- of kunstpraktijk gesteld worden aan deze specifieke opleiding. Hierbij moet, ingeval van gereguleerde beroepen, ook rekening gehouden worden met de reglementeringen of regelgeving ter zake.

Inbedding van academisch gerichte opleidingen in wetenschappelijk onderzoek

Een wezenskenmerk van academisch gerichte opleidingen is de onderzoeksgebondenheid van die opleidingen en de verwevenheid van onderwijs en onderzoek. Het onderwijs in academisch gerichte opleidingen dient immers gestoeld te zijn op wetenschappelijk onderzoek. Op verschillende plaatsen in het toetsingskader zijn eisen m.b.t. de onderzoeksgebondenheid geformuleerd. Deze eisen hebben betrekking op:

- de doelstellingen van de opleidingen (conform de bepalingen uit artikel 58 van het structuurdecreet)
- het programma (eisen t.a.v. academische gerichtheid, zoals interactie tussen onderwijs en onderzoek, aansluiting bij wetenschappelijke ontwikkelingen en actuele wetenschappelijke theorieën, waarborgen van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en de masterproef)
- de inzet van personeel (het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van hun vakgebied).

Deze eisen gelden voor alle academisch gerichte opleidingen. Toetsing van deze eisen dient mede aan de hand van de onderzoeksactiviteiten van het personeel (o.a. onderzoeksprojecten, doctoraatsonderzoek, wetenschappelijke output) te gebeuren. Deze eisen zullen verschillend moeten ingevuld worden afhankelijk van de opleiding (bachelor, master of master na master) en de plaats in het opleidingstraject. Zo zal in de regel de inbedding van de opleiding in het onderzoek sterker zijn in de mastersopleiding dan in de bachelorsopleiding en zal de introductie van onderzoeksvaardigheden in de opleiding vooral in de mastersopleiding aan bod komen, het meest uitgesproken bij de masterproef. Afhankelijk van het domeinspecifieke karakter van de opleiding zullen de eisen aan de opleidingen verder worden gespecificeerd (zie ook verder, bij de toelichting op hoofdstuk 2, het programma).

Reikwijdte

Het met positief gevolg ondergaan van de toets nieuwe opleidingen is één van de voorwaarden voor nieuwe opleidingen, zowel van ambtshalve geregistreerde instellingen als van niet-ambtshalve geregistreerde instellingen, om te worden erkend en opgenomen in het Hoger Onderwijsregister. Opname van de opleiding in het Hoger Onderwijsregister is voorwaarde voor het verlenen van erkende bachelors- en mastersgraden door de opleiding. In het structuurdecreet wordt de mogelijkheid geschapen dat andere instellingen geregistreerd worden, erkende bachelors- en mastersopleidingen kunnen aanbieden en de beschermde graden van bachelor en master kunnen verlenen. Ook nieuwe opleidingen die door deze geregistreerde instellingen worden aangeboden moeten de toets nieuwe opleidingen met positief gevolg doorlopen.

⁶ De domeinspecifieke eisen operationaliseren de generieke kwaliteitswaarborgen. Zij zijn hiërarchisch aan deze waarborgen ondergeschikt.

Bachelor na bachelor en master na master

Voor bachelor-na-bachelors- en master-na-mastersopleidingen gelden andere instroomeisen dan voor reguliere bachelors- en mastersopleidingen. Voor het overige moeten deze opleidingen voldoen aan dezelfde kwaliteitseisen als andere bachelors- en mastersopleidingen.

Toelichting per hoofdstuk

Hoofdstuk 1: Opbouw toetsingskader

Het toetsingskader bestaat uit inhoudelijke criteria en criteria voor de gevolgde werkwijze bij de toetsing en voor het toetsingsrapport. Anders dan bij de beoordeling van bestaande opleidingen bestaat bij de toetsing van nieuwe opleidingen niet de aanvullende mogelijkheid tot een beoordeling van bijzondere kenmerken. Uitgangspunt is dat deze zich eerst in de praktijk bewezen moeten hebben voordat er uitspraken over kunnen worden gedaan.

Hoofdstuk 2: Kader ter beoordeling

Het Accreditatieorgaan beoordeelt de toetsing van de nieuwe opleiding aan de hand van de criteria zoals weergegeven in het toetsingskader. Deze criteria refereren aan de decretaal vastgelegde generieke kwaliteitswaarborgen. De toetsing heeft tot doel na te gaan of er potentieel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

– Ad 2.1: Doelstellingen opleiding

De doelstellingen van de opleiding refereren aan de decretaal vastgelegde competenties die studenten in de beoogde opleidingen dienen te verwerven.

De doelstellingen van de opleiding moeten aansluiten bij domeinspecifieke kwaliteitseisen en aan algemene criteria voor niveau en oriëntatie voor professioneel gerichte bachelors-, academisch gerichte bachelors- en mastersopleidingen. In de doelstellingen van de opleiding moet bovendien aansluiting bij recente ontwikkelingen in het vakgebied en, in voorkomend geval, bij de beroepspraktijk tot uitdrukking komen.

– Ad 2.2: Programma

In het opleidingsprogramma moeten de nagestreefde doelstellingen overtuigend zijn geconcretiseerd. Tevens moeten gekwalificeerde instromende studenten met de voorgestelde inhoud en vormgeving van dat programma (inclusief de leerdoelen binnen dat programma) de beoogde competenties kunnen verwerven binnen de termijn die daarvoor staat. Voor een beoordeling van de vertaling van de doelstellingen in het programma is een inhoudelijke beoordeling van het studiepakket en de onderwijskundige opzet gewenst, gegeven de specifieke keuze voor professioneel of academisch gerichte bachelors- en mastersopleiding en het desbetreffende domein. Ten opzichte van de bachelorsopleiding zal de mastersopleiding gekenmerkt worden door verdieping en/of verbreding. In professioneel gerichte opleidingen zal de nadruk liggen op de inbreng van kennis en ervaring vanuit de actuele beroepspraktijk, in academisch gerichte opleidingen vormt de inbedding van de opleiding in het onderzoek een essentieel aspect, evenals de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek. Bij sommige academische opleidingen is daarenboven ook sprake van professionele gerichtheid. Daarom is bij de eisen aan de academische bachelor en de master ook opgenomen dat bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen het programma aantoonbare verbanden moet hebben met de actuele praktijk van de relevante beroepen.

Om de opleidingen in deze context te kunnen beoordelen zullen degenen die de toetsing uitvoeren veelal moeten beschikken over relevante domeinspecifieke deskundigheid.

Afhankelijk van de domeinspecifieke invulling van de mastersopleidingen zullen aan bepaalde facetten hogere eisen worden gesteld. Zo zal bijvoorbeeld voor de mastersopleidingen die in het bijzonder gericht zijn op de opleiding tot onderzoeker gelden

dat bij de domeinspecifieke eisen aansluiting wordt gezocht bij de internationale standaarden voor dergelijke opleidingen, dat bij de beoordeling van de doelstellingen van deze opleidingen meer gewicht wordt toegekend aan de beheersing van de competenties die nodig zijn voor het zelfstandig kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek op het niveau van beginnend onderzoeker en dat er hogere eisen worden gesteld aan de inbedding van deze opleidingen in wetenschappelijk onderzoek. Dat betekent dat hogere eisen worden gesteld aan onder andere de onderzoekscapaciteit van het personeel en hun ervaring in het opleiden van beginnende onderzoekers, aan ruime onderzoeksgerichtheid in het curriculum, aan de wetenschappelijke invulling van de masterproef en aan aansluiting bij actuele wetenschappelijke ontwikkelingen.

Aangezien toegepast wetenschappelijk onderzoek ook tot de zending van hogescholen behoort, is (toegepast) onderzoek ook in de mogelijke middelen voor kennisontwikkeling voor professioneel gerichte bacheloropleidingen opgenomen.

Het plan voor de nieuwe opleidingen zal in heldere bewoordingen moeten aangeven hoe de nieuwe opleiding zal worden ingericht. Daarbij moet aandacht besteed worden aan de samenhang tussen de doelstellingen en de inhoud van het programma, de samenhang binnen het programma, de studielast en de aansluiting op de instroom. Deze schets moet een reëel beeld geven van de praktijk van de voorgenomen opleiding. De formuleringen uit het toetsingskader aan de hand waarvan het programma wordt beoordeeld laten voldoende ruimte voor actuele ontwikkelingen aangaande de genoemde facetten.

De kwaliteit van het programma zal ook moeten blijken uit de aansluiting van het programma op de kwalificaties van instromende studenten. Hierbij zijn de wettelijke vereisten voor bachelors- en mastersopleidingen van belang, zoals weergegeven in het toetsingskader.

Waar het opleidingsprogramma wordt beoordeeld als modeltraject voor het realiseren van de opleidingsdoelstellingen, worden voor de studenten geïndividualiseerde opleidingstrajecten, flexibele curricula, leeromgevingen, en onderwijsorganisatie, en erkenning van elders verworven competenties en kwalificaties mogelijk gemaakt door de toepassing van het decreet op de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. In voorkomend geval worden deze vormen van flexibilisering en de keuze- en studievoortgangbegeleiding van studenten mee in rekening gebracht bij de beoordeling van de betrokken onderwerpen, facetten en criteria.

– *Ad 2.3: Inzet van personeel*

De inzet van personeel is een belangrijke conditie voor kwaliteit en bepalend voor het onderscheid tussen professioneel en academisch gerichte opleidingen. Het onderwijs in professioneel gerichte opleidingen zal voor een belangrijk deel worden verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk. Het onderwijs in academisch gerichte opleidingen zal voor een belangrijk deel worden verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied (inclusief onderzoek in de kunsten). Bij de daartoe in aanmerking komende academische opleidingen zal daarenboven voldoende personeel beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

De instelling moet aangeven hoeveel personeel zal worden ingezet voor de nieuwe opleiding, welke hun beschikbaarheid ervoor is en wat de kwaliteit van dit personeel is. De beoordeling van de voorgenomen inzet van personeel voor de opleiding weegt zwaar,

omdat de kwaliteit van de nieuwe opleiding direct zal worden bepaald door de beschikbare medewerkers. Afzonderlijk moet worden beoordeeld of deze inzet voldoende is voor de start van de opleiding - waarbij een extra inspanning vereist zal zijn - en voor de continuering daarvan op reguliere basis. Bij de toetsing zal ook moeten worden beoordeeld of de door de instelling als inzetbaar genoemde medewerkers ook werkelijk beschikbaar zullen zijn voor de nieuwe opleiding.

Het facet kwantiteit van personeel is in het structuurdecreet niet expliciet vermeld onder de generieke kwaliteitswaarborgen⁷. Het is in het toetsingskader opgenomen omdat de aanwezigheid van voldoende personeel een evidente voorwaarde is voor basiskwaliteit.

– *Ad 2.4: Voorzieningen*

Aangaande de voorzieningen gelden in beginsel dezelfde criteria als bij de accreditatie van bestaande opleidingen. De voorzieningen moeten voldoende zijn voor realisatie van het programma. De instelling moet aannemelijk maken dat de betreffende voorzieningen (op tijd) beschikbaar zullen zijn.

Vaak zal het gaan om faciliteiten zoals mediatheken, laboratoria, pedagogische uitrusting, atelieruimte of vakspecifieke databanken. De aard en het niveau van deze voorzieningen verschilt met het karakter van de opleiding. In de toetsing zal worden nagegaan of de voorzieningen voor de nieuwe opleidingen in overeenstemming zijn met het algemeen geldende kwaliteitsniveau voor dergelijke voorzieningen.

– *Ad 2.5: Interne kwaliteitszorg*

De instelling moet aantonen dat zij van plan is om bij de nieuwe opleiding vanaf het begin te streven naar een aanvaardbaar kwaliteitsniveau en vervolgens naar een voortgaande bewaking en verbetering van de kwaliteit. Deze voornemens zijn aannemelijker naarmate de instelling als geheel beschikt over een effectief systeem van interne kwaliteitszorg dat geldt voor alle opleidingen.

– *Ad 2.6: Conditie voor continuïteit*

Bij nieuwe opleidingen brengt het gegeven van de startsituatie eigen onzekerheden met zich mee die mede voorwerp zijn van de toetsing. In het bijzonder gaat het om de vraag of de bedrijfseconomische en personele voorwaarden aanwezig zijn om de voorgenomen inhoudelijke kwaliteit ook duurzaam te kunnen realiseren. Deze voorwaarden hebben zowel betrekking op de opleiding als zodanig als op de instelling die deze verzorgt. Het moet aannemelijk zijn dat de vereiste startinvestering kan worden opgebracht en dat de exploitatie ook op langere termijn is vol te houden, in ieder geval gedurende het aantal jaren dat nodig is om te komen tot een volledige opbouw van het curriculum en de corresponderende populatie van ingeschreven studenten. In principe is deze periode gelijk aan de voorziene curriculumduur, afhankelijk van de aard van de opleiding (professioneel gerichte bachelorsopleidingen, academisch gerichte bachelors- en mastersopleidingen, bachelor na bachelor, master na master). Doorgaans zal dit blijken uit een bedrijfsplan ten behoeve van de nieuwe opleiding. De draagkracht van de instelling als geheel blijkt uit de jaarrekening.

⁷ Ook in de Nederlandse wetgeving ontbreekt de expliciete vermelding van dit facet.

Het is aan te bevelen dat de instelling bij de aanvraag voor een nieuwe opleiding een plan voegt waaruit blijkt welke opleidingen deze op middellange termijn wil aanbieden. In dit plan, dat doorgaans onderdeel zal uitmaken van een meerjarenplan of een strategienota van de instelling, kan aannemelijk worden gemaakt dat:

- de nieuw aangevraagde opleiding een uitdrukking is van het strategische beleid van de instelling en de daaruit voortvloeiende prioriteiten in het aanbod.
- de instelling bedrijfseconomisch in staat zal zijn om het totale aanbod van bestaande en voorgenomen opleidingen blijvend te kunnen aanbieden.

Het genoemde plan kan tevens dienen als informatie voor de toetsing of de voorgenomen investeringen en de voorziene exploitatie van de aangevraagde nieuwe opleiding realistisch zijn, in de context van de plannen en kosten van de totale instelling. De inbreng van dit plan door de instelling is niet verplicht maar kan het toetsingsproces wel ondersteunen.

Voor het Accreditatieorgaan zijn de desbetreffende gegevens ook op langere termijn van belang. Bij een latere aanvraag tot accreditatie zal het Accreditatieorgaan (doen) nagaan of de instelling de condities voor continuïteit heeft vervuld en consequent heeft gehandeld in het verlengde van de bij de aanvraag tot erkenning vermelde voornemens.

Hoofdstuk 3: Beslisregels toetsing

De toetsing resulteert in een samenvattende beoordeling van de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding met een positieve of negatieve totaalconclusie over de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen. Voor een positief eindoordeel moet de opleiding op alle onderwerpen uit het toetsingskader als voldoende worden beoordeeld. Het oordeel per onderwerp is gebaseerd op oordelen aangaande de verschillende facetten van dat onderwerp. In het toetsingsrapport worden de afwegingen op alle niveaus - facetten, onderwerpen en eindoordeel - inzichtelijk gemaakt, zodat duidelijk is waarop de eindconclusie is gebaseerd en hoe de verschillende facetten tegen elkaar zijn afgewogen. Opleidingen kunnen meerdere afstudeerrichtingen omvatten. Indien deze afstudeerrichtingen verschillende eisen stellen aan een aantal kwaliteitsaspecten - zoals samenhang, studiebegeleiding, inzet van docenten en aansluiting op instroom - moet uit de beoordeling blijken dat voor alle afstudeerrichtingen voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig kunnen zijn. De toetsing heeft echter betrekking op de totale opleiding. Voor een nieuwe opleiding op meerdere locaties geldt een vergelijkbare beslisregel.

Hoofdstuk 4: Werkwijze toetsing nieuwe opleidingen

De werkwijze van het Accreditatieorgaan bij de toetsing van nieuwe opleidingen volgt de eisen en termijnen van het decreet en het reglement inzake de methodologie bij toetsing nieuwe opleiding. Essentieel bij deze werkwijze is de initiatiefrol van de instelling. Deze bepaalt het karakter van de opleiding (professioneel gerichte bachelor, academisch gerichte bachelor, bachelor na bachelor, master, master na master). De aanvraag kan in geval van opleidingen aan ambtshalve geregistreerde instellingen slechts worden ingediend na ontvangst van een positief oordeel van de Erkenningscommissie of een (expliciet of impliciet) positief oordeel van de Vlaamse regering over de macrodoelmatigheid. Het indienen van een aanvraag bij het Accreditatieorgaan brengt het toetsingsproces op gang. Op basis van de aanvraag bepaalt het Accreditatieorgaan in hoeverre sprake is van een opleiding die nieuw is voor het Vlaamse hoger onderwijs en welke uitgebreidheid van toetsing derhalve vereist is. Vervolgens verstrekt het Accreditatieorgaan een opdracht aan externe deskundigen om de aanvraag te beoordelen en een adviesrapport op te stellen.

Het Accreditatieorgaan stelt vervolgens op basis van het adviesrapport een toetsingsrapport op en spreekt daarin een samenvattend oordeel uit. Bij het opstellen van het rapport laat het Accreditatieorgaan zich leiden door de in dit hoofdstuk genoemde maatstaven. De conclusies in het toetsingsrapport worden beargumenteerd aan de hand van geconstateerde feiten, een analyse daarvan en een toetsing aan een referentiekader, dat aansluit bij het toetsingskader nieuwe opleidingen.

In het toetsingsrapport wordt eveneens duidelijkheid gegeven over de gehanteerde methoden, de gebruikte informatiebronnen en het bij de toetsing gehanteerde referentiekader. In het geval van opleidingen die nieuw zijn in het Vlaamse onderwijs wordt daarbij aangegeven op welke wijze de domeinspecifieke eisen in kaart zijn gebracht. Bij al bestaande opleidingen wordt aangegeven welke opleidingen als referentie zijn gebruikt.

In het toetsingsrapport wordt de gevolgde werkwijze verantwoord.

Alvorens het toetsingsrapport vast te stellen stelt het Accreditatieorgaan het instellingsbestuur in de gelegenheid binnen een termijn van tien dagen zijn zienswijze over het ontwerp van het toetsingsrapport naar voren te brengen. Het toetsingsrapport is positief indien het Accreditatieorgaan in redelijkheid uit de aanvraag meent te kunnen opmaken dat de nieuwe opleiding de toetsing inzake de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen met goed gevolg zal kunnen doorstaan. Het Accreditatieorgaan dient expliciet aan te geven of het toetsingsrapport al dan niet positief is.

Het Accreditatieorgaan zendt na de definitieve vaststelling het toetsingsrapport aan het instellingsbestuur en de Vlaamse minister, bevoegd voor het hoger onderwijs.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2005 houdende de machtiging tot uitvoering en bekrachtiging van sommige regelingen van de Nederlandse-Vlaamse Accreditatieorganisatie.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Y. LETERME

De Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming,

F. VANDENBROUCKE

Bijlage III**ONTWERP VAN REGLEMENT****TOT BEPALING VAN METHODOLOGISCHE REGELEN
VOOR DE UITVOERING VAN DE TOETS NIEUWE OPLEIDING
TEN AANZIEN VAN HOGERONDERWIJSOPLEIDINGEN
IN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP****DE NEDERLANDS-VLAAMSE ACCREDITATIEORGANISATIE**

Gelet op het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, zoals gewijzigd door het decreet van 19 maart 2003, inzonderheid op artikel 62, §7, tweede lid ;

Gelet op de bekrachtiging van dit Reglement door de Vlaamse regering, op xxx ;

Overwegende dat de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie belast is met de accreditatie van bestaande bachelor- en masteropleidingen en met de toets nieuwe opleiding in Nederland en in de Vlaamse Gemeenschap,

Dat voorliggend Reglement betrekking heeft op de aanvragen voor toets nieuwe opleiding die worden ingediend door besturen van hogeronderwijsinstellingen in de Vlaamse Gemeenschap ;

Overwegende dat het decreet van 4 april 2003 de generieke kwaliteitswaarborgen heeft vastgelegd waaraan hogeronderwijskwaliteit moet worden afgetoetst,

Dat bij aanvragen voor nieuwe opleidingen de *potentiële* aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen moet worden nagegaan, daar waar bij accreditieaanvragen de *reële* aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen wordt gecontroleerd,

Dat zowel de toets nieuwe opleiding als de accreditatie aldus vertrekken vanuit dezelfde generieke kwaliteitswaarborgen, waardoor het aangewezen is dat de methodologie voor de toets nieuwe opleiding nauw aansluit bij de voor een accreditatie gebruikte methodologie, te weten een beoordeling op grond van een externe beoordeling,

Dat dit Reglement de toets nieuwe opleiding daarom laat voorafgaan door een adviesrapport dat uitgebracht wordt door een Commissie van deskundigen, op grond van een beoordeling van het aanvraagdossier en eventuele andere relevante stukken, maar ook op grond van vraaggesprekken, al dan niet ter plaatse, op bestuurs- en opleidingsniveau.

Na beraadslaging,

BESLUIT :

HOOFDSTUK I. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Voor de toepassing van dit Reglement wordt verstaan onder :

- 1° nieuwe opleiding : een opleiding die niet voorkomt of die in hoofde van de instelling niet voorkomt in het Hoger Onderwijsregister, bedoeld in artikel 64 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen ;
- 2° NVAO : het orgaan van de Nederlands-Vlaamse Accréditatieorganisatie dat bij of krachtens verdrag is aangewezen om de in dit Reglement bedoelde bevoegdheden uit te oefenen ;
- 3° toets nieuwe opleiding : de potentialiteitstoets bedoeld in Titel I, Hoofdstuk III, Afdeling 2, Onderafdeling 3 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen ;
- 4° Toetsingskader : het Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen, vastgesteld door de NVAO en bekrachtigd door de Vlaamse regering.

Bij verwijzing naar personen wordt hierna de mannelijke vorm gebruikt.

Art. 2. Dit Reglement is van toepassing op de aanvragen voor een toets nieuwe opleiding die uitgaan van het bestuur van een instelling in de Vlaamse Gemeenschap.

HOOFDSTUK II. BEOORDELING VAN DE AANVRAGEN DOOR EEN COMMISSIE VAN DESKUNDIGEN

Afdeling 1. Instelling en opdracht van een Commissie van deskundigen

Art. 3. Voor elke ontvankelijke aanvraag voor een toets nieuwe opleiding stelt de NVAO een Commissie van deskundigen samen, verder "Commissie" genoemd.

Art. 4. De Commissie is belast met de opmaak van een adviesrapport waarin de opleiding wordt beoordeeld aan de hand van het Toetsingskader.

Het adviesrapport bevat voldoende elementen en is voldoende transparant opdat de NVAO zonder bijkomend onderzoek naar de feiten een toetsingsrapport kan opstellen en dit aan de Vlaamse regering kan overmaken.

Afdeling 2. Samenstelling

Onderafdeling 1. Algemeen

Art. 5. §1. De Commissie bestaat uit volgende leden :

- 1° ten minste twee externe deskundigen die noch als bestuurslid, noch als personeelslid, noch als zelfstandig adviseur verbonden zijn aan de NVAO ;
- 2° een personeelslid van de NVAO, dat overeenkomstig artikel 17 optreedt als procescoördinator.
- 3° eventueel een persoon, aangesteld buiten de in 1° en 2° bedoelde categorieën, die dienst doet als extern secretaris.

Voor elke procescoördinator stelt de NVAO ook een plaatsvervanger aan. Deze kan belast worden met aanvullende taken.

§2. Procescoördinatoren, hun vervangers, en externe secretarissen zijn niet stem- en beslissingsgerechtigd.

Art. 6. In de schoot van de Commissie zijn volgende competenties aanwezig :

- 1° domeinspecifieke deskundigheid met betrekking tot de betrokken discipline en het afnemend veld, voor zover relevant aangevuld met deskundigheid op het vlak van de internationale ontwikkeling van de discipline ;
- 2° onderwijsdeskundigheid en deskundigheid op het vlak van de didactiek ;
- 3° evaluatiedeskundigheid.

Art. 7. De NVAO houdt bij het bepalen van het aantal leden en de concrete samenstelling van de Commissie rekening met :

- 1° het nieuwe en unieke karakter van de opleiding in nationaal en internationaal verband ;
- 2° de specificiteit van de betrokken discipline en het afnemend veld.

Art. 8. De NVAO stelt het betrokken instellingsbestuur schriftelijk in kennis van de samenstelling van de Commissie, zodra deze is vastgelegd.

Onderafdeling 2. Onafhankelijkheid en onpartijdigheid

Art. 9. Het lidmaatschap van de Commissie en de hoedanigheden van procescoördinator, plaatsvervangend procescoördinator en extern secretaris zijn onverenigbaar met :

- 1° een (vroeger) lidmaatschap van :
 - a) het personeel van de betrokken instelling, ongeacht de aard van de tewerkstelling of de herkomst van de bezoldiging,
 - b) een bestuursorgaan van de betrokken instelling,
 - c) een bestuursorgaan van een rechtspersoon waarin de instelling deelneemt,
 - d) een bestuursorgaan van het ziekenhuis verbonden aan de instelling ;
- 2° het (vroeger) lidmaatschap of de (vroegere) vertegenwoordigingsfunctie in de associatie waartoe de instelling behoort ;
- 3° het (vroeger) verstrekken van adviezen of het (vroeger) uitvoeren van overheidsopdrachten ten behoeve van de betrokken instelling ;
- 4° de (vroegere) echtverbintenis of (vroegere) samenwoning of het hebben van familiale banden tot in de tweede graad met een onder 1° bedoelde persoon.

Er is geen onverenigbaarheid meer indien het lidmaatschap, de vertegenwoordigingsfunctie, de echtverbintenis of de samenleving eerder werd beëindigd, of het advies of de overheidsopdracht eerder werd opgeleverd, dan in de periode van twee jaar voorafgaand aan het ogenblik waarop de aanvraag voor een toets nieuwe opleiding in het postregister van de NVAO werd ingeschreven.

Art. 10. De leden van de Commissie ondertekenen een verklaring op eer waarin bevestigd wordt dat zij zich niet in een toestand van onverenigbaarheid bevinden. De verklaring op eer wordt aan het dossier toegevoegd.

Indien de onverenigbaarheid ontstaat na de ondertekening van de verklaring, meldt de betrokken persoon dit aan de NVAO en trekt hij zich onmiddellijk en volledig uit de zaak terug.

Art. 11. §1. Het betrokken instellingsbestuur kan de NVAO verzoeken een lid van de Commissie te wraken indien het instellingsbestuur meent dat deze persoon zich in één van de genoemde toestanden van onverenigbaarheid bevindt.

Het wrakingsverzoek moet worden ingediend binnen een termijn van vijf kalenderdagen, die ingaat de dag na deze van de kennisgeving van de samenstelling van de Commissie. Later ingediende wrakingsverzoeken zijn onontvankelijk, tenzij de reden voor wraking na bedoelde kennisgeving is ontstaan.

§2. De NVAO onderzoekt de zaak onverwijld en wraakt de persoon, indien zij daadwerkelijk een onverenigbaarheid vaststelt.

Onderafdeling 3. Plaatsvervanging

Art. 12. §1. Indien een lid van de Commissie in de loop van het beoordelingsproces wegvalt, wordt dit lid enkel vervangen indien dit onontbeerlijk is voor het nemen van een rechtsgeldige beslissing.

De vervanging wordt onontbeerlijk geacht indien door het wegvallen van het lid van de Commissie :

- 1° competenties verdwijnen die onmisbaar zijn om een valabel adviesrapport af te leveren, of
- 2° slechts één externe deskundige als lid van de Commissie overblijft.

§2. De NVAO kan reeds bij de samenstelling van de Commissie voorzien in plaatsvervangers. Zij kan evenwel ook plaatsvervangers ad hoc aanduiden.

§3. Een lid van de Commissie kan te allen tijde vervangen worden.

Afdeling 3. Functieverdeling

Art. 13. In de schoot van de Commissie bestaan volgende functies :

- 1° voorzitter ;
- 2° werkend lid ;
- 3° procescoördinator ;
- 4° secretaris.

Een lid van de Commissie kan meerdere functies opnemen.

Art. 14. De voorzitter is belast met de algemene werking van de Commissie. Hij is verantwoordelijk voor de neerlegging van het adviesrapport.

De rol van voorzitter wordt opgenomen door een externe deskundige.

Art. 15. Een werkend lid is belast met de taken die de Commissie in een interne werkverdeling vastlegt.

De rol van werkend lid wordt opgenomen door externe deskundigen.

Art. 16. De secretaris is belast met de opmaak van het adviesrapport, onder de verantwoordelijkheid van de voorzitter.

De NVAO duidt de secretaris aan.

Art. 17. De procescoördinator is belast met de bewaking van het beoordelingsproces in de schoot van de Commissie. Deze opdracht houdt volgende deeltaken in :

- 1° de praktische voorbereiding van het beoordelingsproces ;
- 2° het verstrekken van praktische inlichtingen en raadgevingen aan de Commissie over :
 - a) de inhoud en concrete toepassing van het Toetsingskader,
 - b) de oordeelsvorming bij vergelijkbare opleidingen ;
- 3° het onderhouden van contacten met het instellingsbestuur ;
- 4° het kennisnemen en behandelen van klachten en opmerkingen in verband met de werkzaamheden van de Commissie.

De procescoördinator verwittigt de NVAO wanneer hij meent dat de Commissie onvoldoende tegemoet komt aan klachten en opmerkingen vanuit het instellingsbestuur of aan door de procescoördinator zelf gegeven aanwijzingen.

Afdeling 4. Oordeelsvorming

Art. 18. §1. De Commissie vormt haar oordeel op grond van het aanvraagdossier en eventuele andere beschikbare relevante stukken.

§2. De Commissie vult dit onderzoek op stukken aan met vraaggesprekken, al dan niet ter plaatse.

De vraaggesprekken betreffen enerzijds de strategische en organisatorische randvoorwaarden voor de opleiding. Deze gesprekken worden gehouden met leden van het instellingsbestuur of door het instellingsbestuur gemandateerde personeelsleden.

De vraaggesprekken betreffen anderzijds opleidingsinhoudelijke aspecten. Deze gesprekken worden gevoerd met opleidingsverantwoordelijken, academisch of onderwijzend personeel en/of door het instellingsbestuur aangeduide externe deskundigen.

§3. De Commissie vult de vraaggesprekken aan met een bezoek aan de voorzieningen die voor de nieuwe opleiding zullen worden aangewend. Zij kan op gemotiveerde wijze van dit plaatsbezoek afzien als zij oordeelt dat de organisatie van de opleiding niet afhankelijk is van specifieke materiële voorzieningen.

Afdeling 5. Aansturing en toezicht

Art. 19. §1. De Commissie legt autonoom de werkverdeling in de schoot van de Commissie en de planning van haar oordeelsvorming vast, niettegenstaande de bevoegdheid van de NVAO om de secretaris van de Commissie aan te duiden.

§2. Indien de Commissie het door het instellingsbestuur aangereikte referentiekader betreffende domeinspecifieke eisen niet aanvaardt en dientengevolge aanvult, wijzigt of vervangt, moet de NVAO evenwel haar goedkeuring verlenen aan deze niet-aanvaarding en deze aanvullingen, wijzigingen of vervangingen.

Tot (gehele of gedeeltelijke) niet-aanvaarding van het door het instellingsbestuur aangereikte referentiekader betreffende domeinspecifieke eisen kan slechts worden besloten indien het referentiekader kennelijk niet toelaat de in het Toetsingskader bedoelde inschatting over het voldoen aan domeinspecifieke eisen door te voeren.

Art. 20. De NVAO is bevoegd om de werking van de Commissie aan te sturen, inzonderheid door het geven van bindende richtlijnen, het verordenen van aanvullend onderzoek en het vervangen van leden.

Een lid kan slechts worden vervangen wanneer het lid het Toetsingskader en/of de regelgeving met betrekking tot de toets nieuwe opleiding niet naleeft, of de algemene beginselen inzake zorgvuldigheid en redelijkheid niet respecteert. De inhoudelijke beoordeling van de voorgestelde opleiding door het lid kan op zich geen reden zijn voor een vervanging.

HOOFDSTUK III. ADVIESRAPPORT EN TOETSINGSRAPPORT

Art. 21. §1. De Commissie legt haar bevindingen vast in het adviesrapport. Zij mag deze bevindingen noch het adviesrapport meedelen aan het instellingsbestuur.

§2. Het adviesrapport omvat volgende onderdelen :

- 1° een korte schets van de aanvragende instelling en de betrokken nieuwe opleiding ;
- 2° een beschrijving van de gevolgde werkwijze en beslisregels ;
- 3° een beoordeling van de aanvraag aan de hand van de onderwerpen en facetten uit het Toetsingskader, waarbij per facet de bevindingen van de Commissie worden beschreven ;
- 4° een samenvattende conclusie.

§3. Alle leden van de Commissie zijn bij de beraadslaging en de beslissing over het adviesrapport betrokken.

De beslissing is slechts aangenomen indien de meerderheid van de Commissie zich akkoord verklaart. Bij staking van stemmen beslist de voorzitter.

Art. 22. De NVAO stelt op grond van het adviesrapport het toetsingsrapport op.

Zij kan daarbij afwijken van de aanbevelingen van het adviesrapport, voor zover deze afwijkingen ten gronde worden gemotiveerd.

HOOFDSTUK IV. INWERKINGTREDING

Art. 23. De bepalingen van dit Reglement treden in werking op de dag bepaald voor de inwerkingtreding van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en het Vlaamse hoger onderwijs, ondertekend te Den Haag op 3 september 2003.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2005 houdende de machtiging tot uitvoering en bekrachtiging van sommige regelingen van de Nederlandse-Vlaamse Accreditatieorganisatie.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Y. LETERME

De Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming,

F. VANDENBROUCKE

**VERSLAG AAN DE VLAAMSE REGERING BETREFFENDE HET ONTWERP VAN BESLUIT VAN
DE VLAAMSE REGERING HOUDENDE DE MACTHIGING TOT UITVOERING EN
BEKRACHTIGING VAN SOMMIGE REGULINGEN VAN DE NEDERLANDS-VLAAMSE
ACCREDITATIEORGANISATIE**

1. Voorafgaandelijk

Het "Accreditatieverdrag" (Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs, ondertekend te Den Haag op 3 september 2003 en bekrachtigd bij decreet van 2 april 2004) roept de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (verder : "NVAO") in het leven. De NVAO wordt belast met de taak om zowel de Nederlandse als de Vlaamse opleidingen in het hoger onderwijs te accrediteren. De NVAO heeft daarenboven de taak om aanvragen voor nieuwe opleidingen te toetsen op de potentiële aanwezigheid van de nodige basiskwaliteit (die in de Vlaamse Gemeenschap gemeten wordt aan de hand van de generieke kwaliteitswaarborgen).

De accreditatie en toets nieuwe opleidingen worden geregeld door verschillende juridische normen in de internationale en in de Vlaamse rechtsorde.

In voorliggend verslag wordt een beknopt overzicht gegeven van het geheel van deze normen. Dit laat toe om de normen waarop voorliggend besluit betrekking heeft, te situeren in een groter geheel.

2. Regelgeving omtrent de taakuitoefening van de NVAO

2.1. Algemeen

1. Het Accreditatieverdrag vormt de grondslag voor een "beheerste internationalisering" op het vlak van accreditatie en toets nieuwe opleiding.

Eenzijds wordt de NVAO geregeld door rechtsnormen in de internationale rechtsorde, waaronder het Accreditatieverdrag zelf, bepaalde operationele beoordelingsregels van de NVAO (het zgn. "Accreditatiekader" en "Toetsingskader"), en bepaalde door de NVAO vastgelegde werkingsregelen.

Anderzijds kunnen de nationale regelgevers in de eigen regelgeving accenten leggen voor wat betreft sommige aspecten van de organisatie en werking van de NVAO. Het Vlaams Parlement heeft die eigen accenten verankerd in het Structuurdecreet (decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen). Op een beperkt aantal punten worden daarbij delegaties van regelgevende bevoegdheid verleend aan de NVAO, op voorwaarde dat de door de NVAO uitgewerkte regelingen door het Parlement of de regering worden bekrachtigd.

2.2. Regelgeving op het vlak van accreditatie en de toets nieuwe opleiding

Accreditatiekader en Toetsingskader

2. Het Accreditatieverdrag organiseert de NVAO als internationale openbare dienst, waaraan een voldoende kritische massa aan beoordelings- en toetsingstaken wordt opgedragen.

De NVAO wordt belast met het uitvoeren van de accreditatieprocedure en de toets nieuwe opleiding.

Via artikel 10 van het Accreditatieverdrag krijgt de NVAO ook de bevoegdheid om de door het Vlaams Parlement vastgelegde kwaliteitscriteria (de zgn. "generieke kwaliteitswaarborgen", uitgewerkt in artikel 58 van het Structuurdecreet) te operationaliseren in een Accreditatiekader en een Toetsingskader. Die kaders worden slechts van toepassing in de Vlaamse Gemeenschap nadat zij een uitvoeringsmachtiging hebben gekregen van de Vlaamse Regering. De regering zal daarbij uiteraard nagaan of de kaders zich beperken tot de operationalisering van de decretaal omschreven generieke kwaliteitswaarborgen.

3. Zowel de uitvoerende taken van de NVAO (het feitelijk doorvoeren van de accreditatieprocedure en de toets nieuwe opleiding) als de opdracht om een Accreditatie- en een Toetsingskader uit te werken, kaderen in artikel 34 van de Grondwet. Dat artikel bepaalt dat de Staat, de Gemeenschappen en Gewesten "door een verdrag of door een wet (of decreet)" beslissingsbevoegdheid kunnen toekennen aan internationale of supranationale instellingen.

4. Het feit dat de ontwikkeling van de kaders door het Accreditatieverdrag aan de NVAO wordt voorbehouden, betekent dat de regering bij de beslissing om (al dan niet) een uitvoeringsmachtiging aan deze kaders te verlenen, zelf geen wijzigingen aan de kaders kan aanbrengen. De kaders blijven na het verlenen van een uitvoeringsmachtiging overigens het karakter van een NVAO-regeling behouden ; zij verkrijgen door de machtiging niet het karakter van besluit van de Vlaamse Regering.

Artikel 1 van voorliggend besluit verleent een uitvoeringsmachtiging aan het Accreditatiekader (en de bijhorende overgangsregeling) en het Toetsingskader, op grond van het feit dat deze Kaders zich beperken tot een doelmatige operationalisering van de generieke kwaliteitswaarborgen.

Vlaamse regelgeving

5. Het Accreditatieverdrag omschrijft de ruimte waarbinnen de Nederlandse en Vlaamse regelgevers autonoom en afzonderlijk regelingen aangaande accreditatie en toets nieuwe opleiding kunnen aannemen.

De toelichtende nota bij het Accreditatieverdrag vat de kern van die eigenstandige reguleringsbevoegdheid :

"De eisen waar een opleiding voor wat betreft kwaliteit en niveau aan moet voldoen en de te volgen procedures, worden door beide landen afzonderlijk bij of krachtens wet of decreet vastgesteld."

6. De Vlaamse decreetgever heeft in de artikelen 9quinquies, 9sexies en 57 tot en met 62 van het Structuurdecreet de kwaliteitscriteria, methodologie en procesvoortgang inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding neergelegd, evenals de met accreditatie en toets nieuwe opleiding verbonden maatregelen van preventieve rechtsbescherming (beginselen van behoorlijk bestuur) en rechtsbescherming a posteriori (beroepsprocedures tegen beslissingen van de NVAO).

Deze bepalingen geven op sommige punten de opdracht aan de NVAO om een aantal regelingen nader uit te werken. Het spreekt vanzelf dat de decreetgever bij het verlenen van dit soort delegaties gebonden is door het grondwettelijke legaliteitsbeginsel in onderwijsaangelegenheden, dat voorschrijft dat essentiële aspecten van de onderwijsinrichting, -erkenning of -subsidieëring door de decreetgever zelf worden geregeld.

7. Vanuit die filosofie onderkent het Structuurdecreet drie soorten delegaties van regelgevende bevoegdheid :

- Delegaties omtrent essentiële aspecten met betrekking tot accreditatie en toets nieuwe opleiding.

NVAO-regelingen die handelen over deze aspecten moeten door het Vlaams Parlement worden bekrachtigd.

Het Structuurdecreet heeft deze systematiek ingeschreven op advies van de Raad van State, Afdeling Wetgeving (R.v.St., Afd. Wg., Advies 36.446/1 van 27 januari 2004, Parl. St., VI. Parl., 1960/3, 9) voor wat betreft de omschrijving van de bestuursbeginselen die door de NVAO in acht moeten worden genomen (artikel 9quinquies), en voor wat betreft de wijze waarop instellingsbesturen en opmerkingen kunnen formuleren over ontwerpen van accreditatiebesluiten en -rapporten c.q. toetsingsrapporten die hun door de NVAO worden bezorgd (artikel 59, §2, tweede lid en 62, §7, derde lid).

Door de bekrachtiging krijgen de voorgestelde NVAO-regelingen kracht van decreet ; de voorstellen van de NVAO moeten dan ook beantwoorden aan de nauwkeurigheidsgraad die voorgeschreven wordt door het grondwettelijk legaliteitsbeginsel. De decreetgever kan bij de bekrachtiging alle wijzigingen aanbrengen die hij nodig acht.

- Delegaties omtrent aangelegenheden die reeds voldoende decretaal geregeld zijn, maar waarbij de decreetgever het toch nodig heeft geacht om te voorzien in een toetsing door de Vlaamse regering.

Het Structuurdecreet schrijft voor dat de NVAO de methodologische regelen die bij een toets nieuwe opleiding in acht worden genomen, vastlegt in een reglement dat ter bekrachtiging aan de regering moet worden voorgelegd (artikel 62, §7, tweede lid).

Door de bekrachtiging krijgen de voorgestelde NVAO-regelingen kracht van besluit van de Vlaamse Regering.

Artikel 2 van voorliggend besluit bekrachtigt het bedoelde reglement aangaande de methodologie bij de toets nieuwe opleiding.

- Delegaties omtrent aangelegenheden die louter technisch zijn, of reeds voldoende decretaal geregeld zijn.

Het Structuurdecreet bepaalt dat de NVAO de formele vereisten die aan de aanvraagdossiers worden gesteld, dient te verankeren in een reglement (artikel 57bis, §1 en 62, §6, tweede lid). In dat reglement moet ook worden aangegeven hoe gebreken in de aanvraagdossiers kunnen worden geredigeerd.

Artikel 57bis, §2, derde lid, 3° structuurdecreet bepaalt dat elk evaluatieorgaan dat optreedt ten aanzien van visitaties in niet-ambtshalve geregistreerde instellingen¹, een erkenning door de NVAO behoeft. Het structuurdecreet geeft de NVAO de opdracht om daaromtrent een reglement op te stellen. Dit reglement moet in principe niet worden bekrachtigd, behoudens voor wat betreft die aspecten die concreet invulling geven aan beginselen van behoorlijk bestuur.

2.3. Regelgeving op het vlak van de organisatie en werking van de NVAO

Bestuursreglement

8. Het Accreditatieverdrag geeft de NVAO een stuk autonome regelgevingsbevoegdheid op het vlak van de eigen organisatie. Die organisatie wordt vastgelegd in het Bestuursreglement van de NVAO en in de eventueel daaruit voortvloeiende uitvoerende reglementen.

De overheidscontrole op de vastlegging van het Bestuursreglement gebeurt via het verdragsrechtelijk voorziene Comité van Ministers.

Eigenstandige reguleringsbevoegdheid van de NVAO

9. De aspecten van de werking van de NVAO die niet onmiddellijk betrekking hebben op het beslissingsproces en het voortgangstraject inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding, worden ingevolge het Accreditatieverdrag niet inhoudelijk geregeld door de Verdragspartijen afzonderlijk. De NVAO is in dit opzicht onderworpen aan het internationaal recht, meer in het bijzonder de (regionaal ingevulde) internationale algemene rechtsbeginselen (H. G. SCHERMERS en N. M. BLOKKER, *International Institutional Law*, Boston/Leiden, Martinus Nijhoff, 2003, §1575).

¹ Het Structuurdecreet onderscheidt ambtshalve geregistreerde instellingen (universiteiten, hogescholen, het Instituut voor Tropische Geneeskunde, de Vlerick Leuven Gent Management School, de Evangelische Theologische Faculteit te Heverlee en de Universitaire Faculteit voor protestantse godgeleerdheid te Brussel) en geregistreerde instellingen, die bij de regering een bijzondere registratieprocedure moeten doorlopen (conform artikel 8 van het Structuurdecreet).

De internationale rechtspraak en rechtsleer hebben bevestigd dat een internationale openbare dienst zoals de NVAO deze beginselen mag verbijzonderen in eigen werkingsregelen, zelfs indien daaromtrent geen uitdrukkelijke machtiging in het oprichtingsverdrag wordt gegeven (K. SKUBISZEWSKI, "Enactment of Law by International Organizations", 41 BYIL (1965-66), 226-232).

2.4. Bekendmaking van de regelgeving aan de gebruikers

10. De Vlaamse regering acht het wenselijk en zelfs noodzakelijk dat instellingsbesturen, evaluatieorganen en andere gebruikers een volledige en transparante bundeling van en een toelichting bij bovenvermelde regelgeving krijgen. Het is aangewezen dat de NVAO daartoe ten minste handleidingen uitwerkt op het vlak van :

- de erkenning van evaluatieorganen
- de accreditatieprocedure
- de procedure "toets nieuwe opleiding".

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2005 houdende de machtiging tot uitvoering en bekrachtiging van sommige regelingen van de Nederlandse-Vlaamse Accreditatieorganisatie.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Y. LETERME

De Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming,
F. VANDENBROUCKE

TRADUCTION

MINISTERE DE LA COMMUNAUTE FLAMANDE

F. 2005 — 3087

[C - 2005/36379]

16 SEPTEMBRE 2005. — Arrêté du Gouvernement flamand portant autorisation d'exécuter et de sanctionner certains règlements de l'Organisation d'accréditation néerlandaise-flamande

Le Gouvernement flamand,

Vu la Convention entre la Communauté flamande de la Belgique et le Royaume des Pays-Bas concernant l'accréditation des formations au sein de l'enseignement supérieur flamand et néerlandais, signée à La Haye, le 3 septembre 2003, notamment l'article 10, troisième alinéa;

Vu le décret du 4 avril 2003 relatif à la restructuration de l'enseignement supérieur en Flandre, notamment l'article 62, § 7, deuxième alinéa, modifié par le décret du 19 mars 2004;

Vu les projets suivants présentés par l'Organisation d'accréditation néerlandaise-flamande :

- 1° Projet de cadre d'accréditation formations existantes de l'enseignement supérieur en Flandre et le Régime transitoire y afférent pour ce qui concerne l'évaluation et l'accréditation de formations académiques transformées aux instituts supérieurs, pour ce qui concerne l'imbrication avec la recherche pédagogique (période 2005-2013);
- 2° Projet de cadre d'évaluation nouvelles formations de l'enseignement supérieur en Flandre;
- 3° Règlement fixant des règles méthodologiques pour la confrontation de la nouvelle formation aux formations de l'enseignement supérieur existant en Flandre;

Vu l'avis de l'Inspection des Finances rendu le 15 avril 2005;

Vu l'avis du Conseil d'Etat n° 38.716/1/V, rendu le 26 juillet 2005, en application de l'article 84, § 1er, premier alinéa, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil de l'Etat;

Considérant que l'Organisation d'accréditation néerlandaise-flamande est chargée, par l'article 10, premier et deuxième alinéas, de la Convention susvisée, de la mise en œuvre, dans un Cadre d'accréditation et un Cadre d'évaluation, des garanties de qualité génériques élaborées à l'article 58 du décret du 4 avril 2003 relatif à la restructuration de l'enseignement supérieur en Flandre,

Que suite à l'introduction du régime d'accréditation, l'Organisation d'accréditation néerlandaise-flamande doit tenir compte des dispositions transitoires visées à l'article 124, § 9 du décret du 4 avril 2003,

Qu'à cet effet, elle a ajouté au Cadre d'accréditation un Régime transitoire, qui doit être considéré pour toute la durée de la période transitoire comme faisant partie intégrante du Cadre d'accréditation,

Que l'article 10, troisième alinéa, de la Convention précitée stipule que le Cadre d'accréditation et le Cadre d'évaluation doivent obtenir une autorisation d'exécution de la part du Gouvernement flamand, avant qu'ils ne puissent devenir applicables dans la Communauté flamande,

Que le Gouvernement flamand a constaté lors du contrôle des projets, que ceux-ci se limitent à une opérationnalisation efficace des garanties de qualité génériques,

Que l'autorisation d'exécution visée peut dès lors être accordée;

Considérant que le Gouvernement flamand doit, conformément à la disposition précitée du décret du 4 avril 2003, sanctionner les règles méthodologiques utilisées par l'Organisation d'accréditation néerlandaise-flamande, outre les règles stipulées dans le Cadre d'évaluation,

Que le projet présenté, devant être lu parallèlement avec le Cadre d'évaluation, constitue une base méthodologique suffisamment détaillée et juridique et est, dès lors, susceptible de recevoir force d'arrêté du Gouvernement flamand;

Sur la proposition du Ministre flamand de l'Emploi, de l'Enseignement et de la Formation;

Après délibération,

Arrête :

Article 1er. Le "Cadre d'accréditation formations existantes de l'enseignement supérieur en Flandre et le Régime transitoire y afférent pour ce qui concerne l'évaluation et l'accréditation de formations académiques transformées aux instituts supérieurs, pour ce qui concerne l'imbrication avec la recherche pédagogique (période 2005-2013)", ainsi que le "Cadre d'évaluation nouvelles formations de l'enseignement supérieur en Flandre", établis par l'Organisation d'accréditation néerlandaise-flamande le 14 février 2005 et joints en annexe Ier et II au présent arrêté, sortiront leur plein et entier effet dans la Communauté flamande.

Art. 2. Le "Règlement des règles méthodologiques pour la confrontation de la nouvelle formation aux formations de l'enseignement supérieur existant en Flandre", fixé par l'organisation d'accréditation néerlandaise-flamande le 14 février 2005 et joint en annexe III au présent arrêté est sanctionné.

Art. 3. Le présent arrêté produit ses effets à la date fixée pour l'entrée en vigueur de la Convention entre la Communauté flamande de Belgique et le Royaume des Pays-Bas concernant l'accréditation des formations au sein de l'enseignement supérieur flamand et néerlandais, signée à La Haye le 3 septembre 2003.

Art. 4. Le Ministre flamand ayant l'enseignement dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.
Bruxelles, le 16 septembre 2005.

Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,
Y. LETERME

Le Ministre flamand de l'Emploi, de l'Enseignement et de la Formation,
F. VANDENBROUCKE

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE — BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

MINISTERE

DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

F. 2005 — 3088

[C — 2005/31399]

22 SEPTEMBRE 2005. — Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale visant à soutenir la mise en œuvre de collaborations entre les communes

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capital,

Vu l'ordonnance du 23 décembre 2004 contenant le budget général des dépenses du Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale pour l'année budgétaire 2005, et notamment l'article 19 qui prévoit que « le Gouvernement est autorisé à octroyer des subventions de fonctionnement et d'investissement à charge des allocations de base figurant dans le tableau budgétaire et reprises ci-après (...) Subsidies aux communes soutenant la mise en oeuvre de collaborations intercommunales 14.38.22.43.21 »;

Vu l'avis de l'Inspection des Finances du 11 juillet 2005;

Vu l'avis 38.956/2/V du Conseil d'Etat, donné le 29 août 2005;

Considérant qu'il convient dans l'intérêt même des communes d'inciter celles-ci à mettre en oeuvre des collaborations intercommunales dans le cadre de leur gestion ou de leurs missions afin de réaliser des économies d'échelle;

Considérant que le Gouvernement entend soutenir ces initiatives en finançant une partie du coût des études déterminant l'utilité, la faisabilité, l'intérêt et/ou la méthode de mise en oeuvre de projets de collaborations intercommunales;

Considérant qu'après analyse des projets remis, le Gouvernement retiendra ceux qui correspondent au but poursuivi par l'octroi du subside et représentent effectivement une économie d'échelle;

Considérant qu'il est de bonne gestion de désigner par projet une commune pilote qui sera chargée de la coordination du projet entre les communes et qui leur versera les sommes qui leur sont dues,

Arrête :

Article 1er. Dans la limite des crédits budgétaires prévus à cette fin à l'allocation de base 14.38.22.43.21 du budget général des dépenses de la Région de Bruxelles-Capitale pour l'exercice 2005 une subvention portant sur les frais d'études sera octroyée aux communes qui ont introduit un projet visant à mettre en oeuvre des collaborations intercommunales.

Dans le cadre du présent arrêté, on entend par « étude de faisabilité » l'étude commandée par une commune, conformément à la législation sur les marchés publics et visant à analyser l'utilité, la faisabilité, l'intérêt et/ou à proposer une méthode de mise en oeuvre de projets de collaborations intercommunales.

MINISTERIE

VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

N. 2005 — 3088

[C — 2005/31399]

22 SEPTEMBER 2005. — Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat erop gericht is de uitvoering van samenwerking tussen de gemeenten te steunen

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 23 december 2004 houdende de algemene uitgavenbegroting van het Ministerie het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het begrotingsjaar 2005; en inzonderheid op artikel 19 waarin bepaald wordt dat « de Regering werkings- en investeringsstoelagen kan toekennen ten laste van de basisallocaties vermeld in de begrotingstabel en hieronder hernomen (...) Toelagen aan gemeenten die intercommunale samenwerkingsverbanden opzetten 14.38.22.43.21 »;

Gelet op het advies van de Inspectie van Financiën van 11 juli 2005;

Gelet op advies 38.956/2/V van de Raad van State, gegeven op 29 augustus 2005;

Overwegende dat het in het belang van de gemeenten zelf is hen aan te zetten tot het opzetten van intercommunale samenwerkingsvormen in het kader van hun beheer of van hun opdrachten om zodoende economische schaalvergrotingen tot stand te brengen;

Overwegende dat de Regering de bedoeling heeft deze initiatieven te steunen door een gedeelte van de kost van de studies te financieren die het nut, de haalbaarheid, het belang en/of de methode van uitvoering van de intercommunale samenwerkingsprojecten bepalen;

Overwegende dat, na analyse van de ingediende projecten, de Regering de projecten in aanmerking zal nemen die aan het beoogde doel beantwoorden en die effectief een economische schaalvergroting uitmaken;

Overwegende dat het van goed beheer getuigt om per project een pilotgemeente aan te wijzen die zal belast worden met de projectcoördinatie tussen de gemeenten en die de aan de gemeenten verschuldigde bedragen zal uitkeren,

Besluit :

Artikel 1. Binnen de grenzen van de begrotingskredieten die hiervoor op de basisallocatie 14.38.22.43.21 van de algemene uitgavenbegroting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van het dienstjaar 2005 voorzien zijn, zal een toelage toegekend worden betreffende de studiekosten aan de gemeenten die een project ingediend hebben dat erop gericht is intercommunale samenwerkingsvormen op te zetten.

Overwegende dat in het kader van onderhavig besluit onder « haalbaarheidsstudie » bedoeld wordt, de studie besteld door een gemeente, conform de wetgeving op de overheidsopdrachten en gericht op het analyseren van het nut, de haalbaarheid, het belang en/of het voorstellen van een methode van aanwending van intercommunale samenwerkingsprojecten.